

V R T E C

Vsebina 2. številke

Taškič in taščica (<i>Ant. Debeljak</i>)	33
V vlakcu (<i>Mirko Kunčič</i>)	33
Morje je prebrodil (<i>Ivan Matičič</i>)	34
Prvi vzlet (<i>Jože Krivec</i>)	38
V mesto (<i>Francè Kunstelj</i>)	40
Pesem (<i>Winkler Venceslav</i>)	45
Zgodba o srnici Jelki (<i>Ivan Dodič</i>)	48
Ptičkam ob slovesu (<i>Fr. Sever</i>)	49
Suknja (<i>Maksimov</i>)	50
Glinasto dete (<i>Narodna — Tone Šeško</i>)	51
Hišica v čevlju (<i>Krista Hafner</i>)	52
O zlata otroška doba (<i>Milan Skrbinšek</i>)	54
Šolska modrost (<i>A. K.</i>)	55
Kako je Žužamaža sprejemal ministra (<i>Fr. Čiček</i>)	56
Naša mačka (<i>Gustav Strniša</i>)	59
Nekaj belokranjskih (<i>F. Š.</i>)	60
Naša pošta	62
Skrite stezice	64

»Vrtec« izhaja prvega v mesecu, desetkrat med šolskim letom. Letna naročnina je za skupna naročila 20 lir (2 liri mesečno), za posamezne naslove pa 25 lir. List izdaja »Slomškova družba« v Ljubljani. Zanj odgovarja Ivan Štrukelj. Glavni in odgovorni urednik Fr. Ločniškar v Ljubljani, Ulica 3. maja št. 10. Sklep uredništva je peti dan v mesecu. — Uprava »Vrtca« je v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 2 (H. Ničman). — Za »Ljudsko tiskarno« v Ljubljani: Jože Kramarič.

Anton Debeljak
Taškič in taščica

Taškič, taškič, taškiček,
 nemili ti možiček,
 kaj taščico preganjaš,
 ko k nam jesen prikima?
 Šnikerikik . . .

Pozneje blagodušen,
 ženici si poslušen,
 čruiče ji poklanjaš,
 ko v gore šla je zima.
 Crisricicerici . . .

Pod vodo gre ponirek.
 Ti pernatí ocvirék,
 kadàr te kaj preplaši,
 pa v grm utoneš urno.
 Crisricicerici . . .

Čeprav najraje poje,
 spusti se često v boje:
 sinica se ga ustraši,
 ko suva s kljunom burno.
 Šnikerikik . . .

Mirko Kuncič
U olaku

Trudna žalost z mano roma
 v kraje tuje,
 kakor črn gauran mi v srcu
 kljuje, kljuje.

U nedogled beže vasice,
 potopljene
 v svetle sanje opoldanske,
 mimo mene.

Kakor lastovka nad rodnim
 gnezdom, kroži
 misel moja in z jesenskim
 vetrom toži.

Ulak ropoče v sive dalje:
 zbogom, zbogom!
 Tiho je mladost umrla
 tam za logom . . .

Ivan Matičič

Morje je prebrodil

Ilustriral M. Gaspari

Zanke so bile nastavljene

Glej, glej, Hruševje! — Kaj, to je Hruševje? Saj to je vse nekaj drugega kot pa Zasadi. To je vendar vas s kopico čednih hiš, kozolcev in hlevov. Na sredi vasi je lipa kot se spodobi, na konceh so pa prislonjene skromnejše kočice. Vse lepo po predpisih. Potem je okolje, ki dela Hruševju čast in kjer človek lahko svobodno diha: polje, travniki, gmajna in pota, doline, holmi, vasi in zopet polje. Konec koncev, okrog in okrog pa seveda gozd. Tu je torej vse nekaj drugega kot na Zasadih, a vendar je vprašanje, kako sodita o tem Češminova dva, kje je zanju lepše: na Hruševju ali na Zasadih? Bomo torej videli. Sicer vsakdo svoje hvali, to je enkrat ena. Najlepši in najbližji je pač človeku njegov rodni kraj. Dasi še tako reven, je ta kraj človeku najmilejši na vsem svetu. Vse življenje ga nosi v srcu; najsi ga zanese usoda prav na konec sveta, sleherni dan misli na svoj dragi dom.

Kje sta torej Češminova dva? Ju na Hruševju kdo pozna? Ali veste, katera je Ratajeva hiša? — Da, tista tam z mostovžem. — O, to je pa čedna hiša! — O, prav čedna. Veste, Ratajevi so na trdnem, niso revni. Poglejmo torej, če je kdo doma.

»Hoj-hej, kotle krpat, lonce vezat, stare miši poloviti, — kuku! Gospodinja, le brž kotlič mi obesi pa ubite lonce mi prinesi! Kuku, kuku, je kdo doma?«

Dekletce priteče pogledat v vežo, kdo je.

»Si mar ti gospodinja, punčka?«

»E, jaz nisem,« otrese dekletce ter zavpije proti kuhinji: »Teta, loncevezec je prišel!«

»Se me nič ne bojiš, punčka? Kako pa ti je ime?«

»Tonca.«

»A Tonca iz lonca?«

»Ne, nisem iz lonca, z Zasadov sem.«

»Z Zasadov? Lej, lej, kako pa to?«

»Tako, ker so Zasadi lepši kot Hruševje.«

»Ne vem. Zasade poznam, pa je le Hruševje lepše. Čigava pa si?«

»Češminova.«

»Češminova? Viš, viš, potlej te pa poznam.«

»Poznate me? Od kod pa ste?«

»Jaz sem pa od daleč: prav iz Prekmurja, če si že kdaj slišala.«

»Še nikoli. Prekmurje, to mora biti tam za morjem.«

»Da, tam za Murjem. Viš, jaz sem pa že vaše lonce vezal, prav oni teden sem bil na Zasadih.«

»Tam ste bili? Joj, povejte no, kako je tam?«

»Tam so visoki griči, tam pojo veseli ptiči.«

»Ah, samo šalite se, nič ne poveste.«

Medtem prinese gospodinja nekaj črepov: »Nate, mož vezač.«

»Ubitih loncev popravljaj, da imel bo za par hlač,« ji odvrne mož veselo pa se spravi brž na delo.

Gospodinja de Tonci: »Da mi ne boš kar zijala prodajala, dekle. Pripravi koreto, pelješ v malin meh koruze. Kaj ti nisem naročila?«

»Bom, teta. Sem mislila, da pojdem v šolo.«

»E, v šolo pojdeš jutri, če bo slabo vreme, saj danes ne utegneš.«

Res so Ratajevi vzeli Tonco za svojo, ker nimajo otrok, toda če misli dekle, da bo hodila tu samo v šolo, se pa moti. Ratajeva teta sicer razume, da morajo otroci v šolo, a prav tako zahteva, da morajo tudi v mlin, potem po deteljo za pujske, nositi vodo, čistiti hleve ter opravljati vsa potrebna opravila okrog doma. Zraven tega pa naj gredo seveda v šolo, kadar utegnejo in kadar je grdo vreme. Ratajeva teta je vseskozi brižna gospodinja in Tonca, naj v prvi vrsti dela, če hoče imeti jela.

Kje je pa Tinč? — Glejte, ga vidite, tam gori za vasjo pase Ratajevo čredico: krave, telice in junce. — Pa nič ne vriska, nič ne poje? — Nič, kar stoji in nekam zaverovano gleda. Kam neki gleda venomer? Aha, razgleduje se po gozdu, tu z vrha je sijajen razgled tja čez. E, gozd sam ga ne zanima toliko. Ali vidite, pogledjte tja čez: tam se dviga iz daljne megle neko gnezdo na višini. Ga poznate? Tisto so Zasadi. — Saj res, Zasadi so, saj se vidijo komaj v medlih obrisih. Toda Tinč pozna svoje rodno gnezdo pa se venomer ozira tja, ure in ure stoji kakor zamaknjen. Ah, preljubi, sladki domek! Pa premišlja, zakaj je tako urejeno na svetu, da ne morejo biti otroci doma, vedno doma pri materi. Delali bi od zore do mraka, vse tegobe voljno prenašali, čeprav bi bili zraven lačni, samo da bi bili pri sladkem domačem ognjišču, ki ga ogreva topla materina ljubezen, ki nikoli ne izgori... Saj tu sicer jima ni hudega, ne Tinču ne Tonci, toda občutita pa le, da ju nikoli ne poboža po rami topla materina roka. Tetina roka jima sicer reže kruha, boljšega kakor sta ga imela doma, a nič materinega jima teta ne spregovori, ko jima podaja kruh, in tako se čutita le kot hlapec in dekla. In spričo vsega tega se včasih bridko razjokata na samem. A vztrajata pa le. Zavedata se, da mora pač tako biti in da s tem najbolj koristita materi in njenim težkim skrbem.

O vsem tem razmišlja Tinč, ko se ozira tja čez gozdovje. Mahoma se pa močno zdrzne.

»He, fant, kje je pa blago?« Stric Rataj kliče. Da, iz gozda pelje voz tramičev pa se ozira po blagu in maha pastircu z bičem. Tinč poskoči in vidi, da pol črede manjka. Sicer nič hudega, porazgubili so se pač v hosto iskat si boljše paše, saj ne morejo stati vedno na enem mestu. No, stričev bič bo drevi zopet opletal po Tinču. Tolikokrat mu je že zabičal, kako in kje mora pasti okrog po gmajni, Tinč se pa najrajši drži gori na vrhu. Zdaj pa bega in išče po gošči. Aha, jih že ima! Brž jih zavrača ven te lačne smrčke. Spotoma pa naleti na nekaj, nad čemer močno osupne. Izpod nekega grma se zaganja srna, a ne more nikamor z mesta. Kaj je to? Uboga žival pogleduje fanta vsa izmučena in plaha, z milim pogledom ga prosi, naj jo reši. Tinč se skloni bliže in vidi, da ima žival zadnjo nogo zadržnjeno v zanki.

»O, sirota, kam si se pa zamotala,« reče fant ter ji potiplje nogo. Vso ima že odrgnjeno in krvavo, a čim bolj jo revica nateguje, tem bolj jo žica stiska. Brž ji skuša fant odmotati nevarno zanko, dasi pri tem nič ne razmišlja, kako je prišla sem ta žica, in niti ne slutiti, da jo je nastavila neka zlobna roka. Reševalno delo Tinčevo pa ni posebno lahko, ker se uboga žival ne zaveda, da ji hoče fant dobro, da jo hoče rešiti, ampak nasprotno, brca in otepava se ga kakor sovražnika, ki ji streže po zlati svobodi in življenju. In prav to je siroto pogubilo. Tinč se je namreč polagoma le upehal in je že nameraval iti koga klicat, da bi mu pomagal pri reševanju. Kar ti pride končno skozi goščo neki mož. Tinč se ozre in spozna hruševskega osebenjka Lapuha. Brž mu zakliče Tinč:

»Hej, Lapuh, pridite sem, srna se je ujela za nogo, jo bova rešila!«

Lapuh se približa, ozira se nemiren okrog sebe, potem pa sikne fantu: »Kaj pa počenjaš tu, smrkavec? Glej, da mi pri priči izgineš!«

Tinč ga sicer malo začudeno pogleda, vendar pa le tišči svojo: »Ne vem, kako se je zamotala žival v to žico, a noga je tako zadržana, da je ni moč odmotati. Pridite, Lapuh, pomagajte mi!«

Lapuh pa sikne jezen: »Izgini, pravim! Kaj bi ti reševal srno, ki je ne znaš! Poberi se mi proč!« Pri priči zgrabi Lapuh fanta in ga trešči proč. Tinč se komaj pobere, a nikakor ne more razumeti Lapuhovega ravnanja, kajti Tinč niti najmanje ne slutiti, da je prav Lapuh nastavlil nesrečno zanko... In dečko le ugiba in oprezuje, kako neki bo Lapuh sam rešil žival iz klešč. Videti pa je, da je Lapuh teh stvari že vajen. Kar lepo objame žival okrog vratu, izpodnese ji noge pa jo položi na tla. Ta pa zna, si misli Tinč in verno oprezuje. Ždajci pa poklekne mož ubogi živali na trebuh, da se revici kar oči izbuhnejo. Tinč hoče zakričati

od presenečenja, toda v tem se pa zabliška v Lapuhovi roki nož... Tinču se široko odprejo oči in ko vidi, kako Lapuhova roka sune žival pod vrat, se Tinč zgrozi in beži iz gošče. Ne more več gledati grdobije tega sveta.

Ali se je kaj zgodilo? Nič. Tinčevega zgražanja ni nihče slišal, kdo bi se menil za malenkosti. Edini nekdo bi se močno potegoval za nesrečno žival,

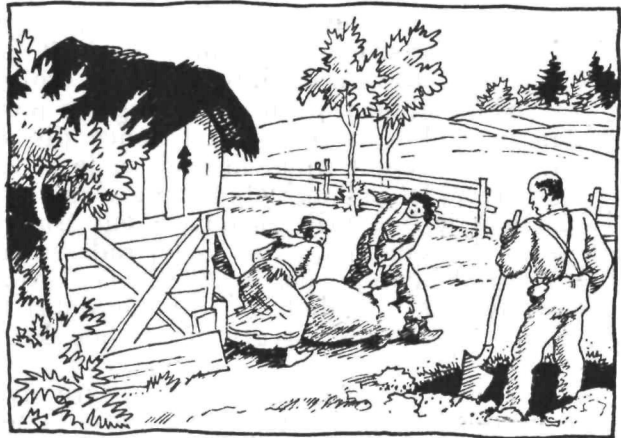
če bi vedel, da mu jo je osebenjek Lapuh snedel, in to bi bil zakupnik lovišča. Je pa šel nekaj tednov nato sam stric Rataj nad Lapuha. Primerilo se je namreč nekaj drugega. Ratajevemu pastirju se je zopet porazgubilo blago po hosti. Fant je blago sicer spravil ven, enega junčeta pa na noben način ni mogel najti. Iskal ga je ves božji dan, a ga ni našel; in tako je moral, hočeš nočeš, svojo žalost javiti stricu Rataju. Ta se je sicer zelo razhudil nad fantom, a to mu ni nič pomagalo, junca ni bilo. Gospodar Rataj se je moral zvečer lepo napotiti v gozd za juncem in z njim je moral seveda tudi pastirec Tinč. Ni bilo prijetno tavati po gozdni temoti, trgati se skozi goščavo pa klicati, da je kar strahotno odmevalo v noč. Razumljivo, da je bilo Tinča strah, zraven tega se je moral pa še izmikati oznevoljenemu stricu, ki je venomer stresal nevoljo nad pastirjem. Da bi se vsaj ta neumni junec oglasil, ne, prav nikakega glasu ni dal od sebe ta butec. Gospodar je bil ves iz sebe, ker je menil, da je žival padla v brezno ali pa zašla kam v globino, kjer jo je popadla zverjad. Šele zjutraj, ko je bil beli dan, ga je Tinč našel. Za nekim grmom je bilo sirote zamotano v zanko. Lahko si mislite, kako je bil Rataj ogorčen ob pogledu na izmučeno žival. Tinč je pa rekel, da ni imel tu nihče drugi svojih prstov zraven kot tat Lapuh. No, stricu Rataju je bilo dovolj. Ko sta junca odmotala, je pobral zanko pa šel naravnost nad Lapuha. To sta stekla okrog

bajte! In Rataj mu je nakresal zanke na pleča, da je okrutnež pomnil, kaj se pravi zanke nastavljati.

Tonca pa ni imela z zankami nikakih opravkov. Zanke so pač bile nastavljene tudi okrog doma ali zunaj na polju, a bile so to nevidne zanke in vanje se je Tonca včasih sama ujela. Pa je prihitela teta Ratajka in je Tonco s šibo rešila iz zanke. Teta ji je velela očistiti svinjake. Tonca jih je sicer čistila, a je pri tem bezala in bezala pa se s pujski igrala, dokler jih ni teta s šibo razgnala. Seveda, ko so bili pa tako brhki in neugnani, ti mladi pujski! Pa se je ustavil na primer pred hišo berač, o, prav radi so prihajali berači k Ratajevim. Berač je nastavljal malho, gospodinja Ratajka mu je pa nasula polna perišča moke ali fižola, povrh mu je dala še kruha in kos slanine. Tonca je oprezovala kje gori na mostovžu in komaj se je teta umaknila, pa Tonca smuk dol k beraču. Od kod prihaja, bi rada vedela Tonca; ali je bil na svojem večnem popotovanju morda tudi na Zasadih? O, bil, bil. I, seveda, to je bilo nekaj za Tonco. Vlekla je iz popotnika in vlekla, dokler ni končno teta pritekla. Včasih je pa bila nastavljena zanka kje zunaj na polju. Tonca je nesla južino na njive pa je spotoma naletela na kako zgovorno dekletce in seveda Tonca se je zaplela v kramljanje pa je pozabila, da ima južino v košari. Se je pa tudi pripetilo, da so jo nagovorile zvedave in klepetave plevice pa vleklo iz nje vse take reči, ki prijajo klepetavim jezikom. Klepetulje se niso menile, kdaj bodo dobile Ratajeve plevice dojučnik, a punče je pa le končno občutilo jezo tete Ratajke.

Toda vse kar je prav. Da bi punče zavdalo pitani svinji, ki je nenadno poginila, tega vendar nihče ne more ne misliti ne trditi. Svinja je pač poginila, prišla je nanjo kaka bolezen in lahko si mislite, kako velika nesreča je zadela s tem Ratajevo hišo. Ratajka se je seveda znesla v svoji žalosti in obupu najprej nad Tonco, češ da je slabo čedila hlev, pa je spričo tega prišla noter bolezen, saj se taka grdobija prilplazi le tja, kjer je dosti nečednosti. Tonca je prav tako jokala kakor teta, dasi je vedela, da ni nihče te nesreče zakrivil. Pri vsaki nesreči je pa zraven tudi sreča; in kaj si mislite, kdo neki bi utegnil imeti tu zraven dobiček? Hm, kdo naj se s poginulo svinjo okoristi? Kvečjemu kaka gladna zverina, drug se ne more; saj taka stvar je najbolje, da se zakoplje v zemljo, za drugam ni. Na cigane ni pa nihče pomislil!

O, naj jih koklja brčne!
Kaj ti bi jedli poginulo svinjo? O, pa še kako, saj njim ne škodi nobena bolezen, niti kuga niti kolera, samo lakota jim škoduje. Cigani so namreč prav v tistem času tam nekje za gozdom taborili in tako sta prišli tisto jutro v vas dve ciganki. In ker je že vsa vas govorila o nesreči pri Ratajevih, sta ciganki brž zvedeli to, zanju veselo vest — in hajdi k Ratajevim!

Rataj je že kopal jamo, da bi zagrebel svinjo, kar prihrumita ciganki k hlevom. »Dajte nam svinjo, dajte nam svinjo!« sta vpili in se kar vrgli na mrtvo žival. Ratajevi so jima branili, češ da je vendar nevarno jesti tako meso, ali nič ni pomagalo, ciganki sta kar vlekli svinjo iz hleva. — »O, to bo pečenka, to bo pečenka!« sta vpili od same sreče. Vendar le nista mogli odnesti take teže, zato je šel Rataj in jima jo je razsekal na dvoje. Posodil jima je še vreče, da sta si naredi pečenko na rame, nakar sta vsi srečni odnesli mastni plen v svoje taborišče, kjer so imeli potem cigani velik praznik. Bili so tako prevzeti od sreče, da so celo pozabili vrniti Ratajevim izposojene vreče.

To so bile stvari, ki sta si jih Tinč in Tonca dobro zapomnila. Občutila sta, kaj se pravi služiti kruh, s časom pa tudi razumela, kako težavna je kruhova rast, s kakšnimi velikimi tegobami in bridkostmi je združeno pridobivanje kruha. Zнала sta potem pravilno oceniti polno skledo, ki jo postavi gospodinja na mizo pred družino, kajti sama sta pomagala s svojim delom polniti to skledo. Pri Ratajevih je treba delati, tu dela nikoli ne zmanjka, zato je pa tudi hrana dobra in obilna. Kdor pri Ratajevih pridno dela, ne sme biti nikoli lačen. Stric in teta sta stroga, zraven tega sta pa tudi skrbna in dobra.

Razen strica in tete je pa bilo še nekaj, kar jima je dajalo utehe in ju nekako povezalo z domom. To je bila nedelja. Da, tudi na Hruševju so imeli nedeljo, še vse lepšo in bolj sončno kot na Zasadih. Doma so hodili k maši v daljne Jelševo, kamor jih je vodila skozi gozd pohlevna stezica. Tu pa pozvanja in pritrkava vse nedeljsko jutro in vse Hruševje je polno nedeljske radosti. Množice vernikov se usipajo k farni cerkvi; vsi veseli in vsi lepo oblečeni se pomikajo k hiši božji. Tinč in Tonca prisostvujeta svetemu opravilu prav pred glavnim oltarjem. Vsa sta zamaknjena v skrivnost svetišča, vsa zatopljena v njega blagodejnost. Bolj kot vse dni v tednu se čutita bliže doma, bliže matere in bratcev, ki so prav tako zbrani to uro v domači cerkvi in prav tako mislijo v molitvah na Tinča in Tonco, kakor mislita ta dva nanje. Če bi bilo še tako hudo med tednom, sedmi dan je vedno nedelja in ta daje ljudem utehe, tolažbe in novih moči. (Dalje.)

Jože Krivec

Prvi vzlet

Na stari, že napol trhli jablani na vrtu so gnezdili vsako leto škorci. Kako veselo so žvižgali v zgodnjih pomladnih dneh, ko so se spreletavali z drevesa na drevo in iskali svojih domov. V črnih oblekah, s kovinastim sijajem, ponosno držeč glave pokonci, so sedeli po vrhovih jablan in se klicali čez vrtove. Sonce jih je pozdravljalo zjutraj že zbujene na vejah, v njihovih očeh se je zrcalilo zlato sončnih žarkov.

Že precej let je bila kletka zanje v najvišjem košatem vrhu jablane. Vsako leto je bila prijeten domek eni črni družini in mladiči, ki sta jih stara dva odgojila, so se vselej radi vračali k njej. Žvižganje, čebljanje, spreletavanje, pozdravljanje čez vrtove, vse ena sama vesela pesem življenja in mladosti. Kako je dobri Bog vendar lepo poskrbel za ljudi, ko jim je ustvaril te drobne krilatce, ki jim pojo in jih razveseljujejo.

Prve dni avgusta sta odgajala stara dva zadnje mladiče. Slekla sta že svoje črno in lesketajoče se perje in se oblekla v svetlejšo. Skrb

za mladiče ju je priklenila, na pesem sta medtem skoraj popolnoma pozabila.

Nekega dne je prikukal prvi, največji mladič iz kletkine vehe. Svojo drobno glavico, z rumenkastim kljunčkom na koncu, je pomolil ven, in ko so oči zazrle prostrano zemljo pod seboj, se je pognal ven in veselo žvižgal. Stara dva sta skakljala okrog njega, mu pela, ga klicala in vodila po vejah. Kako lepo je bilo gledati ta njegov prvi veseli sprehod v sončen dan! Iz ozke kletke je razpel svoja mlada krila v svet, ki mu ga je Bog določil za njegovo bivanje. Z negotovimi poletji se je zaganjal z veje na vejo, pred njim je čebljajoče skakljala mati, za njim je skrbno stopical očka. Pogovarjala sta se z njim v ptičji govorici, dajala mu prve nauke.

Za njim je pokukal iz vehe drugi, se oziral na vse strani, vreščal in se zaganjal ven. Komaj se je dotaknila lepota prostranega sveta njegovih oči, že je bil pijan od nje. Rumenkast kljunček je tiščal iz kletke, s krempeljčki je škreblljal po njej. Preslab je bil za polet.

Proti večeru pa se je vendarle skobacal pred veho. Sedel je na deščici pred njo in se začuden oziral naokrog. Vrtel je drobno glavico, njegovo telesce je bilo le še na pol pokrito s perjem. Perutnice so kazale še belkaste nedorasle tulce peres. Večerno sonce, ki je oblivalo krono jablane in pozdravljalo drobnega mladiča, je metalo zlato luč tudi v njegove drobne in čiste oči.

Slabotno je začivkal in se pognal na prvo vejo pod kletko. S klecajčimi in tresočimi se nogami se je komaj oprijel skorje. Nagnil se je naprej in udaril z glavo ob vejo.

Jokajoče klicanje je privabilo stara dva. Skakljala sta okrog njega in ga klicala nazaj h kletki. Zdelo se je, da sta ga hotela spraviti nazaj v tesen domek. On, pijan od prostranosti in prostosti, sonca in večerne sapice, ni poslušal njihovih klicev. S trmo je koracal naprej po vejah, zletaval vedno na nižje, na nižje, nižje. Krila so ga nesla le navzdol; prešlabotna in premalo razvita so še bila. Niso ga mogla obdržati v zraku ali ga dvigniti v sinje višine soncu naproti...

Kmalu se je znašel na tleh, na deski pred čebelnjakom. Zvedavo se je vrtel in motril kepe visečih rjavih čebel, ki so utrujene od težkega dnevnega dela počivale pred panji na bradah. Vabilo ga je njihovo zadovoljno in enakomerno brenčanje. Veselo se je pognal proti njim in z glavo dregnul vanje. Kot bi trenil, se je gruča rjavih živalic zakadila proti njemu. Vsaka posebej se je skrčila in vrtala z zadkom in z glavo vanj. Bolečje je zavreščal in se kakor omotičen pognal proč v travo. Na široko je odprl kljunček, jeziček iztegnil iz njega in samo onemoglo vreščal, vreščal.

S pojemajočimi močmi je zaplahutal s krili, se prevračal v travi: čebele ga niso zapustile. Tu pa tam se je katera z vso silo odtrgala od njega, drobno nitkasto črevesce se ji je potegnilo iz zadka. S podvojeno besnostjo ga je takoj spet znova napadala. Ostra in moreča žela so vrtala in se zajedala v njegovo mlado in na pol golo telesce.

Pobral sem vsega onemoglega iz trave, odpodil čebelice od njega in z nohti pulil gibajoča se žela iz mlade kože. Tedaj ni mogel več vreščati, le iz kljunčka je molel zatekli jeziček, kakor bi prosil zdravila za pekoči strup, ki je moril mlado srčce.

Položil sem ga pod grm na hladno zemljo, ki naj bi mu hladila bolečine. Že čez nekaj trenutkov je negibno obležal, ves modrikast v telo. Takega sem potem pokopal na vrtu. Celo majčken grobek sem mu napravil.

Stara dva pa sta še pozno v noč vreščala na jablani, se spuščala nizko nad zemljo, ga iskala, klicala, jokala. Dva dni sta stikala po vseh kotičkih za njim in zateglo žvižgala, da me je rezalo do srca.

*

Vsako jesen, naj bo sončna ali deževna, se zbirajo škorci v jate za polet na jug. Tudi letos se bodo zbirali, se preletavali iz kraja v kraj in z veselim petjem zapuščali svoje dobre in tesne domove v košatih kronah dreves. Z veselo pesmijo na drobnih kljunčkih nas bodo pozdravljali. Bog ve, če bomo dočakali spet njihov pomladni pozdrav!

Ko bo neko jutro preplavila tišina naše vrtove in gaje in zajela tudi nas, me bo spet zabilelo v srcu ob spominu na drobnega ptička, ki sem ga pokopal doma na vrtu. Tudi zanj je bil dobri Bog ustvaril sončne daljave in neskončno dolge poti pod jasnim nebom. Kako veselo bi bil tisto jesen prvikrat razpel krila in rezal z njimi jesenski zrak proti jugu. Po slovesu od rojstne hišice bi se bil pognal s svojim bratcem, očetom, materjo in s tisoč drugimi drobnimi krilatci v sinje višine in jadral pomladi naproti. Morebiti bi se bili dvignili v večernem mraku, ko bi v vaški cerkvi že odzvonilo večno luč, da ne bi videle oči bežečih krajev pod seboj. Prvo sonce bi jih pozdravilo že nekje daleč, morebiti kje nad mogočnim beneškim mestom, kjer bi bleščale v soncu kupole cerkve svetega Marka. Opoldne bi jih pozdravili zvonovi večnega mesta, zgrajenega na sedmih gričih, kjer pod mogočno katedralo počiva prvi Kristusov namestnik na zemlji. Zvečer pa bi že videli, kako bi šlo sonce spat za zlat pramen luči, ki bi se razlival po valovju morja kje pri Napolju. Utrujeni od dolge poti bi vtaknili drobne glavice pod perutke in pri počitku jih ne bi prav nič motilo udarjanje vesel ob kipeče morje, niti čebljanje živahnih ljudi pod košatimi palmami ali pomarančnimi nasadi, še manj božajoča in izgublajoča se pesem: Santa Lucia ... Santa Lucia ...

In še nekaj ur, pa bi jih krila zanesla čez Sredozemsko morje. Najbrž bi se ustavili kje v Tunisu, v deželi južnega zelenja in sonca. Lepo mora biti tam, kjer je vse leto kot ena sama pomlad in visi z vej od sonca ožarjeno južno sadje. Počivali bi lahko v objemu južnih vonjav, dokler jih ne bi predramil klic naše pomladi.

Tudi ti, drobni ptiček, bi bil lahko vse to videl. Izpred hrepenečih oči ti je bila odvzeta prostost, življenje. Že si veselo začivkal v svobodo, nato pa omahnil. Tvoje srce ni čutilo južnih krajev in tvoje grlo nam ni zapelo pesmi hrepenenja po pomladi ...

Francè Kunstelj

V mesto

Ilustriral Fr. Uršič

Stari Kropar se je namenil na semenj. Lepo rejeno telico bi rad v denarce spravil in kupil konja. Že štirinajst dni je govoril svoji ženi, da bo šel v mesto, čeprav je kupčija dandanes tako slaba, poskusiti je pa le treba.

Polde, ki je služil pri Kroparjevih za pastirja, je ujel te besede in nenadoma mu je švignila v glavo misel, da bi videl tudi on, kakšno je neki tisto mesto, o katerem je že nekaterikrat slišal vse mogoče stvari. Nič čudnega, da se je zdaj muzal okoli gospodarja kakor priliznjena mačka.

Slušal je, še preden mu je bilo kaj ukazano, kar je bilo zanj nekaj nenavadnega. Razmišljal in razmišljal je večer za večerom, kako bi razodel svoje skrivne želje gospodarju, da mu ne bi morda prošnje odbil, kot je že marsikatero.

Zadnji večer je bilo. Vse so že opravili pri živini. Sedli so v kuhinji za mizo. Gospodinja je položila na sredo skledo sladkega močnika, ki pa nocoj Poldetu ni kar nič dišal. Začudeno so pogledali vanj, ko je prvi odložil žlico. V mladem srcu pa mu je vedno močnejše tolklo, živo je čutil, da nekaj ni v redu in da mora s skrivno željo na dan.

»Oče!« je dejal plaho, »ali bom šel lahko jutri z vami na semenj?«

»Ha-ha!« so se zasmejali posli, ki so še glasno cmokali močnik, in tudi gospodinja je bušnila v krohot.

»Takle — ha, da te cigani vzamejo, ko si tako črn!«

»Pa ga bodo res, črne imajo radi...« so se šalili. Poldetu se je za malo zdelo, pa kljub temu je dobival korajžo, ko je videl, da gospodar še ni odkimal in začel je znova s prošnjo, tako da je končno vsa stvar že postala resna in ko le ni nehal z moledovanjem, se je stari Kropar pogladil po dolgih brkih in dejal:

»No, če je že tako, pa naj gre! Zakaj pa ne? Bo vsaj vedel, kje kupujemo in prodajamo živino.«

Rečeno — storjeno. Polde je smel na semenj v mesto.

Polde dolgo v noč ni zatisnil očesa, v senu je ždel in buljil v temo, pred njim je pa živo vstajalo in hodilo, se premikalo in glasno govorilo: mesto, mesto... Velike in lepe hiše, druga vrh druge, trgovine, pisane izložbe, huje kot pri nas ob največjem prazniku, ko imamo žeganje! Vse to bo videl jutri — joj, kako dober je gospodar, da bo smel z njim! Pa železnica, avtomobili in tramvaj... Vse bo videl! Tam daleč za Planjavo leži mesto...

Vso noč je sanjal o njem.

Malo megleno in mrzlo jutro je ležalo v grapi prijaznih rovtarskih brd. Vsa vas je še prijetno sanjala, ko se je pri Kroparjevih že kadilo iz visokega dimnika, zajtrk je vrel na štedilniku.

»Dolga bo pot in vroča!« je dejal gospodar, ko je opravljal telico za semenj, »pa boš že zmogla, liska moja, o, saj si mlada in čvrsta! Le poglej, saj bom še jaz, ki nosim že tako stare kosti!«

Poldeta danes ni bilo treba buditi kot druga jutra. Prvi gospodarjevi koraki na dvorišču so ga zdramili in takoj je bil na nogah ter stekel po stopnicah h koritu in se očofal po krmežljavem obrazu, da ga res ne bodo cigani...

Nekam vesel je bil danes gospodar, Polde je to precej opazil. Tudi gospodinja je nenavadno dosti govorila in svarila moža, naj le malo popazi na otroka, da ne bo revše kam zašlo ali da ga kaj ne povozi v mestnem vrvežu.

Dobro zabeljene žgance sta jedla z užitkom. Polde je hitel, da so mu migala nenavadno velika ušesa, sam ni vedel, da tako hiti, ko ga gospodar prekine:

»Imaš kaj za pot?«

»Saj ne bom nič potreboval, če bova zvečer že doma!« se je odrezal, hoteč prikriti svoj zaspani glas.

»Ha! Lej ga! — Na, tu desetak, da boš bolj priden!«

Kako se je Polde začudil! Še za Martinovo nedeljo ni bil deležen takega daru, ko je romal v Zaplano po »martinčke«, ki so bili za pridne pastirje največje vrednosti.

Dolga megla se je vlekla iz zelenečih dolin kakor nežni spomini, ki človeka tolikrat obiščejo. Videlo se je, da bo zdaj zdaj zginila iz slehernega, še tako varnega zatišja, kajti iznad kopaste Planjave se je že posmehljevalo prijazno sonce in oblilo s svojo mehko jutranjo gorkoto vsa valovita brda in holme, ki so žareli v številnih rosnih kapljicah.

Dolgo so že merili vijugasto pot, ko se je zaslíšalo izza hribov drobno zvonjenje — jutranji pozdrav Materi božji. Najbrž je drobil sv. Miklavž na tihem Kurenu. Kropar je snel široki klobuk in se pobožno pokrižal. Tudi Polde je molil, lepo in veselo mu je nekaj govorilo v srcu, malokdaj je slišal tako sladke glasove.

Svet se jim je odpiral kakor veliko, prostrano morje. Že debeli dve uri so jo mahali naši romarji, pa nikomur še ni prišlo na misel, da bi se vsaj za trenutek ustavil in odpočil.

V mesto so dospeli, ko je bilo sonce že visoko nad obzorjem. Kakor da bi stopil v pravljíčno deželo, se je zazdelo Poldetu, ko je hodil po tlakovanih ulicah. Cementirane imajo, je dejal sam pri sebi. Vse je šumelo in švigalo zdaj sem zdaj tja, vse je govorilo in vršalo kakor v malinu in čudno udarjalo na ušesa, da je postal kakor gluhi. Visoke hiše in cerkve — saj ni mogel razločiti, ali je kaka stavba cerkev ali šola ali bogve kaj, mikalo ga je, da bi se ozrl kvišku, pa že je malo manjkalo, da ni zadel v hitrega izvoščka, ki ga je ošinil s pikrim pogledom in ga ozmerjal, da mu je stopila rahla rdečica v obraz.

Na sejmišču je stalo vse polno živine od lepega telička pa do suhega kljuseta, ki se je muzal nerodno okoli hlapca. V hladni kostanjevi senci so mukale krave, tudi naša liska se jim je pridružila. Konji so rezgetali, da je bilo veselje.

Velik, debel mešetar je stopil pred Kroparja, ki je telico pravkar k tramu privezal.

»Ta pa ta! — Koliko?«

»No, kaj pravite?« je z veseljem vprašal Kropar. Polde se je skoraj prestrašil, tako je bil zaverovan tja nekam na desno stran sejmišča. Buljil je v tujega moža kakor v velikana, o katerem so gospod v šoli zgodbe pravili.

Gospodar in tisti mešetar sta govorila in govorila, končno sta le udarila v roke, kupčija je bila sklenjena; drug drugemu sta se zasmejala, ko sta stala v krogu številnih občudovalcev, ki so si ogledovali lepo rejeno kravico.

»Polde, tukajle malo počakaj, pridem precej,« je rekel Kropar, ko je stopil z mešetarjem v bližnjo hišo. Vesel je bil, da se mu je tako srečno izteklo.

Polde je stal v gosti gneči kakor otrok, ki je zašel v tujo družbo. Pa se mu še ni zdelo tako čudno, saj je kar naprej mislil na nekaj velikega — sam ni vedel, kaj. Desetak je stiskal v žepu, roke so se mu že močno potile, pa desetak je kljub temu tiščal, kot bi se bal, da mu ga kdo ne izmakne. Kaj neki bi z njim? Kaj bi si kupil? Morda — orglice? Ali pa pištolo — na vrabce bo šel in jih streljal... Ej, kaj še, če bi imel še en tak desetak, ali pa morda še dva — kaj bi potlej kupil — ej, že vem... Skoraj zlobne in grešne so že postajale njegove misli in nič okornega ni bilo v njih.

Kot bi trenil, ga ni bilo več na tistem mestu.

Sam ni vedel, kaj ga je prevzelo, da se je zmuznil na ono stran sejmišča, kjer je videl, da postaja živahno, ko so se začeli zbirati otroci okoli hrumičih in vabečih harmonikarjev.

Sonce je žgalo, da je bilo veselje. Ljudje so se najrajši vrteli v senci. Otroci pa — kdo bi jim zameril, so stopali in vreščali okoli visokega, s

krasnimi slikami pobarvanega vrtljaka, da bi krščanski človek kmalu oglasil. Vse je bilo praznično in čudno slovesno, dečki so tekali okoli v belih oblekah in lepih, živo se svetečih, rjavih ali črnih šolnčkih, deklice pa v živo pisanih »dečvah«.

Polde je gledal in gledal, kako da je zašel v ta živžav. Čudno se mu je zdelo, kako da je vse tako kakor doma še ob največjem prazniku ne. Pa vrtljak! Prvič ga je videl in ni se ga mogel nagledati. Vse se vrti, sedeš na udoben stol, pa te nese visoko v zrak tja do vrhov košatih kostanjev, morda še delj!

»Ej, desetak imam!« je pomislil.

Že je potegnil iz žepa kovanec, da bi si ga ogledal, kar se skloni k njemu črno oblečen gospod s cilindrom v roki:

»Kaj pa ti že toliko časa tule? — Bi se rad peljal, a? Na, pa se pojdi!...« Visok gospod mu je stisnil desetak. Polde je mislil, da sanja. Desetak, spet desetak? Kaj jih je toliko na svetu?

Skoraj se je pozabil zahvaliti, tako ga je dar zmešal.

Na vrtljak! Polde ima denar!

Prvič je poskusil. Sedel je, kakor je videl druge, ki so se že zibali na dolgih, tenkih verigah, privezal se je varno, sredi nekje je pozvonilo kakor v cerkvi, ko gospod pristopijo k oltarju, Poldeta je nekaj poščegetalo in spreletelo po vsem životu in že je splaval v zrak...

Peljal se je drugič, peljal se je tretjič in še četrtič in še in še. Ob zadnjem je bil malodane pijan, vse je šumelo in se vrtelo okoli njega, sam ni vedel, kje stoji...

Gospodar Kropar je iskal po sejmišču Poldeta, spraševal ljudi, znane in neznanne, pa nihče ni mogel povedati, kam se mu je fantiček zgubil. Čez poldne je že bilo. Gospodarja je začelo skrbeti, kaj bo dejala žena in pa doma pri Sitarjevih, joj, kako bodo hudi, ko bodo zvedeli, da jim je sina napravil!

Pa ni nič pomagalo. Pastirja Poldeta ni bilo od nikoder. Ni kazalo drugega, kakor da je Kropar stopil na policijo, naj pozvedo za izgubljenecem.

Poldeta ni bilo tisti dan domov v rovtarsko dolino.

Stal je v senci velikih kostanjev in se smejal vrtljaku. Že mu je manjkalo denarja, kajti oba desetaka sta šla...

Večerilo se je. Sonce se je kakor v svetlem zlatu potopilo daleč nekje za gorami in prve zvezde so se užgale na visokem nebu. Polde jih ni videl in tudi visokega neba ni videl. Ljudi se je nabralo zdaj še več tam okoli. Zadišalo je mameče po različnih parfutih in barvilih, lepe gospodične in gospodje so pripeljali svoje malčke na vrtljak, še večji hrušč in vrišč in smeh se je vzdignil, da človek sam ni vedel, ali je to življenje, ali so pa samo sanje.

Črn ciganček je motril dolgo časa Poldeta, končno se je pa le skoražnil in stopil k njemu. Takoj sta se razumela kakor najboljša prijatelja.

Polde je gledal plašno, pa ko se oni ni ničesar bal, se je tudi sam ojunačil in šel s črnčkom, ki ga je povedel tja zadaj za vrtiljak. Čudno je govoril tisti cigan, da ga je Polde težko razumel. Prinesel je lepe orglice — teh si je Polde zaželel. Cigan je nanje zaigral. Poldeta je prevzelo kakor ob velikonočnem zvonjenju...

Tiho je bilo tam, le slaboten ženski glas se je slišal iz visokega voza, kjer so stanovali cigančkovi starši, ki so imeli vrtiljak. Polde se je z njimi seznanil — stopil v nov svet in novo življenje.

Kje je bil že drugi dan naš Polde!

Odpeljal se je s tistimi cigani, ki so ga tako prijazno in vabeče sprejeli v svojo družbo, v drugo mesto — veliko in svetlo. Veliko novega je spet videl in čudil se je, da je na svetu še toliko hiš in vasi in mest in toliko tako čudnih in dobrih ljudi. Dobro sta se razumela s tistim cigančkom, ki mu je povedal mnogo, mnogo novih stvari, o katerih se Poldetu še sanjalo nikoli ni. Čudno ime je imel, za Kajmira so ga klicali, Polde še ni slišal takega imena.

Minili so trije dnevi, ko je Kajmir hudo nevarno zbolel, da so ga morali odpeljati v bolnišnico. In Polde je ostal — sam. Sam je legel zvečer na ozko posteljo v zaduhlem kotu in hotel zaspati.

Pa ni in ni mogel zatisniti oči.

Polde je mislil na ubogega Kajmira. Kaj bo, če umrje?...

Pa še nekaj drugega mu je prišlo nocoj na misel — dom.

Joj, si je dejal, kje pa vendar sem? O, ... kje je moj dom, kje so naša brda, kje so naš oče ... pa mati, kje so Kroparjevi? Joj, kje sem?

Prijel se je za vročo glavo, ki je bila težka, kakor je čutil v sencih, in je mislil, mislil... Pred njegovimi bdečimi očmi je vstalo nekaj živega in bolesti polnega, tam v temnem kotu se je ustavilo in vanj skoraj naglas govorilo: Sam si, kam si zašel, kako si priromal v to čudno deželo, v to cigansko družčino, ki ne pozna Boga in ne hodi v cerkev, kako si se spozabil?

Stemnilo se mu je v glavi, ko se je revež spomnil na dogodke zadnjih treh dni. In zajokal je; jokal je dolgo v noč. Popravil si je odejo in takrat je začutil na mladih prsih nekaj mrzlega.

»Marijina svetinjica!« je plaho zazdihnil.

»O, kaj mi je niso dali gospod, ko sem bil stopil v Marijin vrtec? — Marija — a!...«

Milo se mu je storilo, ko je pomislil, kaj so gospod takrat povedali, naj bo ta svetinjica znamenje, da bo Marija varovala in ljubila vsakega, ki se je bo spomnil.

In sklenil je pobožno roke nad svetinjico in se zatopil v prisrčno molitev...

Drugo jutro je bil prvi na nogah.

Jasen dan je vstajal nad široko ravnino, od nekod je zazvonilo v tiho in mirno nebo...

Polde je stopil na plano. Zazdihnil je v jutro kakor bolan otrok. Velik cigan v črnih, rdeče obrobljenih hlačah in razkuštranih laseh je stopil prédenj. Bil je Kajmirov oče. Pogladi ga je po mehkih kodrih in ga tolažil kakor svojega sinčka:

»Nikar ne jokaj, Kajmir bo kmalu zdrav.«

Pa Polde je začel še bolj jokati, velike solze so se zalesketale v bolnih očeh...

Tisto popoldne je prišel k ciganom visok mož, ki jih je po mestih vse polno, odpeljal Poldeta s seboj in ga vrnil staršem.

Winkler Venceslav

Pesem

Ilustriral Fr. Godec

Leži nekje za hribi Vesela vas, kakor jih dandanes ni več na svetu. Tam ne poznajo skrbi in žalosti. Vse ljudi preveva pesem, razposajena, vesela, da se jim širi srce, da se jim zdi življenje prečudno lahko in prijetno. Zjutraj pesem, opoldne harmonika, zvečer plašne gosli, tako od dneva do dneva. Nikomur ne pride na misel, da bi vzdihoval, kakor je to drugod, nikogar ni strah, če je končno le treba oditi po svetu, samote ne poznajo, saj nosijo pesem s seboj. Živi tako Vesela vas iz leta v leto, sonce sije nanjo z neko posebno toploto, burja ni tako huda in letina je zadosti obilna, čeprav zemlja ni toliko rodovitna, da bi se ponašali z njo. Če pride tujec v vas, se začudi in ostane kar v njej. Čez leto dni se ne spomni več, da je živel kdaj kje drugod.

Živel je v Veseli vasi en sam bajtar s tremi sinovi. Prvi je odšel na eno stran sveta, drugi na drugo, tretji je dolgo ostal doma in igral pred bajto na harmoniko še takrat, ko so drugi delali. Ko se je naveličal, je odšel še on po svetu. Prehodil je hribe in doline in marsikaj doživel. Ustavil se je sredi polja in zaigral, takoj so se ljudje spogledali. Trudna telesa

je napojila prešerna pesem, uprli so se v drevesa in pognali z novo ihto, drugi so z večjim veseljem dvigali motike. In ko je godec že davno izginil v zelenih travnikih, so se jim še smehljale oči. Godec je pa našel druge ljudi, našel je take, ki so se poslavljali od doma. Stali so v velikih gručah pred hišami in se s strahom ozirali po široki poti. Godec je stopil pred nje, harmonika je zavriskala in takoj jim je splahnela žalost in pogumno so stopili po cesti. Svet je nazadnje lep, so pomislili, povsod živijo ljudje, nekoč se bomo pa že vrnili. Šli so in godec pred njimi. Tako je hodil po deželi. Nekateri černi obrazi so ga sovražili in preganjali, ker je segnal z lic resnobo in so oči zagorele spet ko cvetje v pomladi. Tako je zašel na mestne ulice in razburil z vriskajočo harmoniko vse meščane. Kakor bi se ves red zmešal,

godec je stopil pred nje, harmonika je zavriskala in takoj jim je splahnela žalost in pogumno so stopili po cesti. Svet je nazadnje lep, so pomislili, povsod živijo ljudje, nekoč se bomo pa že vrnili. Šli so in godec pred njimi. Tako je hodil po deželi. Nekateri černi obrazi so ga sovražili in preganjali, ker je segnal z lic resnobo in so oči zagorele spet ko cvetje v pomladi. Tako je zašel na mestne ulice in razburil z vriskajočo harmoniko vse meščane. Kakor bi se ves red zmešal,

so se začeli ljudje smehljati, dolgočasni obrazi so izginili, slovesnost v licih je usahnila, mladi ljudje so vriskali, stari so dobrodušno prikimali. Dokler se nekateri niso pritožili pri županu. Prijeli so godca in ga izprašali, če nima kakih posebnih namenov. Godec se je smehljaj. Pustil je, da so ga zaprli, nato je odšel spet po deželi. Izpremenil se ni pa nič. Od časa do časa se je vrnil v Veselo vas, da bi se odpočil. Zadovoljen je ugotovil, da ni nikjer tako kot doma, nikjer toliko pesmi, nikjer toliko sonca.

Pa je zvedel za Veselo vas bogat človek, betežen in čmeren starec Bogataj, ki je iskal za poslednje dni svojega življenja košček sonca in miru. Obiskal je zdravnike in drug za drugim so mu svetovali, naj se naseli v Veseli vasi, tam je zemlja, ki je za njegovo zdravje ko nalašč. Starec je ubogal, prišel je v vas, trosil cekine in dajal za pijačo, nazadnje je kupil najlepši prostor in zgradil hišo, lepo belo poslopje, ki se je smejalo nizkim bajtam. Nekaj časa je šlo življenje po malem naprej, nato se je kar samo od sebe zgodilo, da so nekateri vaščani začeli hoditi k Bogataju na delo. Nekaj resnejših je začelo premišljevat, od kod je to prišlo, končno se jim je zazdelo, da zna starec ljudi pritegniti k sebi nekoliko s pijačo, nekoliko z dobro besedo, nekoliko z denarjem. Začeli so se izogibati Bogataja, dolgo se ga pa niso mogli. Poiskal jih je v hišah, na samotnih njivah, na vrtovih, zapletel se je z njimi v pogovor in preden so se ovedli, so mu že kaj prodali, ta vrt, oni hišo, tretji njivo. Naposled jih je nekoliko odšlo po svetu. Bajtarski godec, ki se je ravnokar vrnil z dolgega potovanja, jih je spremil do bližnje vasi in jim še zadnjič zaigral, nato so se razkropili po stezah za kruhom. Godec se je pa mirno vrnil v vas.

Prišli so lepi dnevi. Posedal je pred kočjo in na vse pretege igral. Pesem se je lovila med kočami, butala ob zaprta okna, trepetala po širokih njivah, ki so bile zdaj Bogatajeva last, in naposled zbudila tudi Bogataja samega. Pomel si je oči in nezadovoljno odkimal. Kako da je še nekdo v vasi, ki si upa peti in vriskati, ko je že vse druge segnal? Radoveden se je napolil gledat. Da, to je bajtarski godec, ki se potepa po svetu. Zdaj se je torej spet vrnil. No, posedal bo po vasi dan, dva, nato bo spet odšel. Odkar je bil poslednjič doma, se je pač že veliko spremenilo. Godec se pa ni hotel umakniti. Bog ve, kje je dobil kruha, sedel je pred bajto in neprestano igral, igral po dnevi in ponoči. Bogataj je začel postajati nemiren. To bi morala biti kje kaka postava, da bi se napravil red. Stopil je k županu, staremu možaku. Župan je premikal pipo v brezzobih čeljustih in se smehljaj. Ne, takih postav pa ni. To bi bilo sploh nemogoče. Pesem je svobodna, to je bilo v Veseli vasi že od nekdaj v navadi. Seveda, zdaj je vse nekoliko potihnilo, prišli so drugačni časi. Ta godec pa zna še stare pesmi, tiste domače, ki jih človek rad posluša še trenutek pred smrtjo.

»Ali bi se res ne mogel najti kak način?« je vprašal Bogataj.

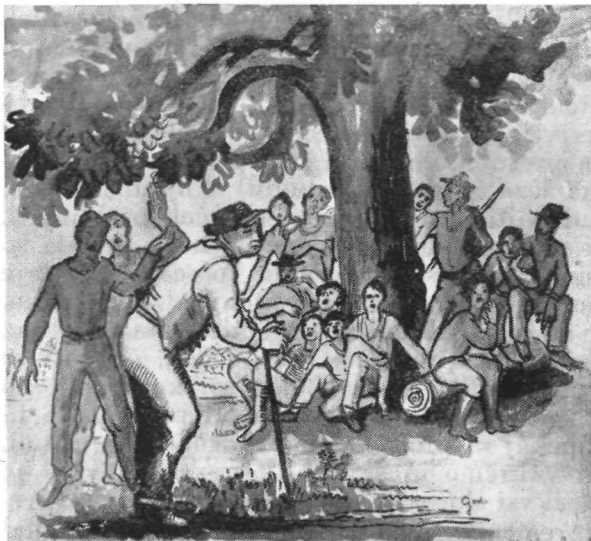
Stari župan je odkimal in smehljaje se poslušal vriskajočo harmoniko. Bogataj je šklepetal z zobmi in si zatiskal ušesa. Ljudje po vasi so poslušali pesem, poslušali in se spominjali prejšnjih dni. Le nekateri starejši, ki so že dolgo služili Bogataju, so polglasno vzdihovali, da bi bilo treba nekoliko upoštevati starost in imenitnost, če bi na primer vsaj ponoči miroval, bi bilo vseeno zadosti vriskanja. Drugi so se za trenutek razburili, kaj neki misli, čez noč se je pa marsikdo uklonil. Bogataj je gospodaril vsej Veseli vasi, vsi so mu bili dolžni, torej bi ga morali vsaj nekoliko upoštevati. Godec se pa ni zmenil za sosede, igral je noč in dan in jih dramil, najbolj je pa budil sta-

rega Bogataja. Kadar je utihnila njegova harmonika, je šele videl, kako je zdaj v Veseli vasi: ljudje hodijo med hišami s povešenimi glavami, zdaj pa zdaj se ozre kateri proti Bogatajevi hiši, nato pa na skrivaj k godčevi bajti, potem spet povesi glavo. Vsa polja so Bogatajeva, vse hiše so njegove, vsi gozdovi. Prejšnji gospodarji so zdaj samo hlapci. A vse bi se še prestalo, če ne bi bilo godca, ki jih spominja na lepše dni. Pritajena jeza se je začela buditi v njihovih srcih, nevoščljivo so se ozirali proti bajti in nestrpnější so začeli preklinjati. Harmonika jim je bučala v ušesih, valovila jim je gasnočo kri, da so jim vztrepetavale roke. Neskončno so se razveselili, ko se je nazadnje Bogataju le posrečilo premotiti godca in kupiti od njega harmoniko. Starcu so se smejale oči, ko jo je nesel skozi vas, čudno spačen obraz se je oziral po vašcanih, da je vse pretreslo. Niso vedeli, česa so se prestrašili. V trenutku so obžalovali godca. Čutili so, kak molk bo ležal zdaj nad vasjo in se spogledovali. Godec je stal pred bajto in se oziral za bogatinom. Da, nekaj ni prav. Otročje je ropotal s cekini, nato se je razžalostil, stopil v krčmo in se napil. In z njim vred je pila vsa vas. Drugo jutro so šli vsi skupaj na delo na Bogatajeve njive.

Poslej se dolgo ni nič spremenilo. Dan je bil enak dnevu, povsod delo, povsod mir, prečuden molk. Stari Bogataj je sedel na visokem balkonu svoje bele hiše in prežeče gledal po dolini. Če se je kateri delavec le malo ustavil, ga je že opazil, če je le nekoliko poskušal zapeti, ga je že slišal. Takoj je poslal služabnika, da je napravil red. Dolino je napolnjevalo molčanje. Gosli in harmonike so bile zaprte v Bogatajevih shrambah, grla so bila mrtva, ptice so se umaknile iz doline, zvon v stari cerkvi je utihnil. Začetek in konec dela je nanzanjal enolični boben. Tudi godčeva harmonika je bila skrita v shrambi. Godec je oprezujoče hodil okoli hiše, tipal z očmi rešetke na oknih in se hrepeneče oziral navzgor. Večeri so postajali dolgočasni, ljudje so posedali pred kočami, niti pogovarjali se niso več. Strupena teža jim je ležala na prsih, strmeli so v tla in molčali. Kvečjemu, če je zinil kateri besedo o jutrnjem delu, o vremenu. Vajeni so bili težkega dela, močne roke so marsikaj prenesle. Bilo je nekaj drugega, kar jih je tiščalo, kar ni mogoče kar tako razložiti.

Tedaj se je nekega dne oglasil bajtarski godec. Utrujen in na pol mrtev se je vrnil v bajto, nato je sedel in zapel z zvonkim glasom. Vsa Vesela vas je zatrepetala. Težke glave so se nenadoma vzdignile in začudeno pogledale po svetu. Otroci so zaploskali z rokami. Potem so posluhnili. Godec je pel staro domačo pesem, razumeli so jo do poslednje besede. Z vsako besedo je leglo v njihova srca nekaj svetlega, nekaj toplega, naposled se jim je zazdelo, da je Vesela vas taka kot prejšnje dni, sončna, prijazna, domača. Na mah so bile pozabljene vse skrbi, bližina težkega dela, Bogatajevo gospodarstvo, prav vse. Godec je pel pesem za pesmijo. Naslonil se je bil na bajto, gledal po vasi in pel. Kot bi imela pesem čudežno moč, je lezla od srca do srca, tu se je oglasil človek, tam spet drugi, naposled je pela vsa vas, otroci, moški, ženske. Da, vsakdo je hotel peti čim lepše. Nekako pozabili so na noč. Zvezde so se utrinjale, kakor bi poskakovale od veselja. Peli so vso noč. Ko se je zdanilo, so obsedeli pred hišami in se spogledovali.

Bogataj se je vso noč čudil, od kod ta moč, da so spet začeli s pesmijo. Poslal je hlapce, a se niso več vrnili. Posedli so še sami med hiše in poslušali, pesem jim je šla do srca, poskusili so še sami peti. Zjutraj so se natihoma vrnili in se niso prikazali gospodarju pred oči. Bogataj je bil nevoljen, vznemiril se je in šel sam gledat.

Treba bo napraviti red, si je mislil. Že od kraja jih je treba prijeti strogo, da si ne bodo upali več kaj takega.

Prišel je v vas, drsal je s palico proti lipi, kjer so sedeli ljudje, in skrival mračni obraz. Potem se je za trenutek ustavil. To je torej pesem. Posluhnil je in pogledal po nebu, kot da opazuje vreme. Da, prava pesem. Hm! Nazadnje ne bi imel nič proti temu, če bi jo včasih zapeli, včasih proti večeru. Toda zdaj je treba iti na delo. Prva stvar je red.

Hotel je premakniti roke, pa mu je postalo nerodno. Čakal je, da so odpeli, nato je stopil bliže. Ko so ga opazili, so začeli znova peti. Povesil je glavo in se počasi in tiho pomikal proti lipi. Pred ljudmi je obstal, naslonil se je na palico, zagledal se je v tla in ni mogel spregovoriti nobene besede. Čez čas je ugledal svoje hlapce. Bližali so se od vseh strani. Razveselil se je, da ga bodo rešili mučne zadrege. Toda hlapci so se ustavili pri kmetih, sedli k njim in zapeli z njimi. Strogi obrazi so se jim umirili, oči so jim zaigrale toplo, kot da so se oddahnili od težkega dela.

Bogataj je čakal in čakal. Svinčena teža mu je prepojila telo, tlačila mu je noge. Še bolj se je ukrivil in palica se mu je zašibila. Da, to je pesem. Čez trenutek se je začel spraševati, čemu je prav za prav prišel v vas. Skušal se je nasmehnuti. Nikomur ni mogel pogledati v obraz. Počasi se je obrnil in se odvrnil proti domu.

Tam je sedel na balkonu v naslonjač in poslušal. Zdelo se mu je, da je vse nekako v redu. Od jutra je raslo sonce in Vesela vas je oživela kot v nekdanjih dneh. Bogataj je prikimal, premišljeval in čakal.

Ko se je sonce nagnilo na zapadno stran, je mirno zaprl oči in umrl.

Ivan Dodič

Zgodba o srnici Jelki

Na Pernikih je neko jesen našla dobrosrčna Jerica izgubljeno srno. Žival je trepetala od mraza. Dekle se je usmilo plahe živali in jo je spravilo domov. Da ne bi žival, ki je izgubila svojo mamico, poginila, ji je Jerica kupila stekleničico, kot jo imajo za dojenčke in jo je začela hraniti s kravjim mlekom. Ljubka žival je bila vsej družini v zabavo. Vsi so jo imeli radi in so jo klicali: Jelka! Jelka!

Srnica se je oglašala s tankim glaskom, ki je pričal, da bi bila mnogo raje v mamičinem varstvu. Žival je skakala po hiši in najbolj se je razumela z Jerico. Venomer je hodila za njo in se ji dobrikala. Če je šla

Jerica v hlev, je bila Jelka prav gotovo takoj za njo. Poskakovala je od veselja, da ima tako skrbno negovalko .

Ko je toplo pomladansko sonce priklicalo prve zvončke, trobentice in pomladne žafrane iz mrzle zemlje, je Jerica pritrdila na Jelkino nogo majhen kovinast obroč, da bi jo poznala, če bi jo še kdaj videla. Potem je šla Jerica proti gozdu in Jelka je vesela poskakovala za njo. Jerica je pustila Jelko v grmovju in se ji je skrila. Nekaj časa je opazovala žival, potem je pa zbežala domov brez Jelke. Žival se je razveselila prostosti in izginila v gozd.

Jerica je sčasoma skoraj pozabila na Jelko. Ko je pa tri leta pozneje žela na domači njivi rž, je ostrmela, ko je zagledala tik sebe precej veliko srno. Jeričine zamišljene prijateljice so se ustrašile, ker so sprva mislile, da je kaka druga žival. Jerica je nekaj časa ogledovala poskočno srno, potem je pa zakričala: »Poglejte mojo Jelko!«

Po obročku na nogi je spoznala svojo nekdanjo srnico. Jelka je skakala le v Jeričini bližini in se za klice drugih žanjic niti zmenila ni.

Oglašala se je s tako čudnim glasom, da so rekle žanjice:

»Jerica, nekaj hudega se ji je moralo pripetiti, ker tako otožno joče.«

Jelka je še nekajkrat prav zateglo zajokala, potem se je pa vrnila, proti gozdu. Jerica je bila radovedna, kam bo srna šla, in je skočila za njo. Bolj ko se je žival pomikala v gozd, bolj milo je jokala.

Jerica je sklenila, da pojde za njo. Radovedna je bila, kam jo bo privedla njena nekdanja negovanka.

V gostem grmu, blizu velike smreke, je imela Jelka svoje tri mlade srnice. Jerica je kmalu opazila, da Jelka zato tako joče, ker je neka žival obgrizla eni njenih hčerkic zadnjo nogo. Gotovo je bil to pes ali lisica.

Dobrosrčna Jerica je vzela mlado srnico v predpasnik in jo odnesla domov. Tudi to srnico je negovala kot nekdanj njeno mater. Ko se je srnici zaelila njena rana, jo je Jerica spustila v zlato svobodo...

Jerica ni potem nikdar več videla ne Jelke ne njene hčerkice. Gotovo je že obe ustrelil lovec, ali ju je pa zasul debel plaz, ki je zagrmel s strmega skalovja...

Tr. Sever

Ptičkam ob slovesu

Zapojte drobne ptičke
še enkrat nam v slovo,
prej ko vas v daljne kraje
peruti poneso.

Naj bo vam sreča mila
na poti v daljni kraj,
da zopet se vesele
k nam vrnete nazaj.

Pozdravite v tujini
neznane vse ljudi,
ki so ob vaših pesmih
veseli kakor mi.

A kadar v naših krajih
zaslutite pomlad,
na brzih krilih novih
nam prinesite nađ.

Suknja

Med našimi novimi sošolci smo komaj po daljšem času opazili neznatno poslavo skromnega Marka. Tih in zamišljen je sedel prav na koncu klopi pri peči, od koder je bilo najbliže do vrat. Govoril je malo, komaj s svojimi sosedi. Pozorni smo postali nanj šele zadnje čase, ko je bil vprašan različne predmete in se je odrezal najbolje med vsemi. Že dva profesorja sta pohvalila njegove naloge, ki so vse brez napake.

A Marko je ostal tak kot je bil. Tih in zamišljen sedi mirno v svoji klopi. Komaj s sosedom si upa govoriti. V odmoru ne hodi po razredu kot mnogi drugi tovariši in tudi kruha nima nikoli s seboj. Na bledem obrazu in v globoko vdratih očeh se mu pozna, da trpi bedo. V tem hladnem času imamo že vsi dolge suknje, le Marko še hodi v letnem suknjiču.

Včeraj pa se je dogodilo nekaj nenavadnega. Tudi Marko je prišel v dolgi suknji, ki očitno ni bila njemu prikrojena. Kazala je že vse znake razpadanja. Skoraj neopažen je vstopil v razred, saj je v njem šumelo kot v panju pred rojenjem.

»Glej ga, glej, ta ima pa očetovo suknjo! Ha-ha-ha,« se mu je rogal robati Trojan in prijel Marka za oba rokava kot bi hotel plesati z njim. Marku je bilo očitno nerodno. Zardel je in se sunkoma umaknil proti peči. Tedaj pa je nekaj prasnilo: rokav se je po šivu pod pazduho razparal in žalostno obvisel na prekratki Markovi roki. Za hip je vse utihnilo. Tudi Trojanu je bilo nerodno.

»Pusti ga, kaj ti je storil!« Močni Sršen je prijel Trojana za rame in ga posadil v klop. Presenečenje pa je bilo vse večje, ko je nenadoma odšel Marko s knjigami iz razreda.

Za hip smo obmolknili.

»Pojdi za njim in vrni ga,« zahteva Sršen, »drugače vržemo tebe skozi vrata.«

Vtem pa je vstopil razrednik in pričel se je pouk.

»Kdo manjka?«

»Potokar Marko.«

»Kako to? Saj je ravnokar šel po hodniku.«

Nihče ni hotel s pravo besedo na dan. A profesor je opazil neko zadrego ter je hotel pojasnila.

Trojan se je moral obtožiti in skušal omiliti svojo krivdo.

»Tako! Vi, ki se kopljete v izobilju, pokvarite siromaku še to, kar ima. Suknjo je treba popraviti, krivica se tako ne da.« Trdo poudarjene besede so nam pričale o resnosti te izjave.

Na profesorjev ukaz je moral Trojan za Markom in ga privedi nazaj v šolo.

Vse dopoldne je ležala nad razredom mučna senca nerazpoloženja.

Naša razredna skupnost pa je bila toliko živa, da smo po pouku obstopili Trojan in Sršen mu je v imenu vseh ukazoval: »Ako sam ne popraviš škode, bomo storili to drugi in sicer v tvojo sramoto.«

»Bom sam,« je odločno zatrdil Trojan.

Tako se je zgodilo in še več: Trojan je tudi naročil krojaču, da na njegov račun prikroji suknjo po životu revnega Marka.

Sršen pa je po tem dejanju javno razglasil v razredu, da je Trojan zopet naš pravi sošolec.

Glinasto dete

Narodna pripovedka

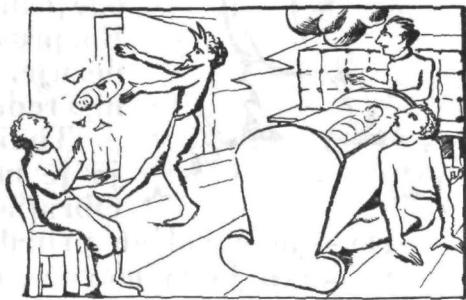
Ilustrirala E. Piščanec

Živela sta nekoč dva brata. Prvi je bil bogat, drugi pa reven. Bogati ni hotel nikdar govoriti z revežem, še manj pa mu pomagati v sili. Ako ga je revni brat kaj prosil, ga je takoj spodil od hiše.

Bogatinu se je rodilo dete. Takrat si je mislil revni brat: »Ko bodo vsi v bratovi hiši na botrini, mu ukradem vola.« Na dan krsta se je res napotil k bratovi hiši. Stopajoč ves zamišljen skozi gozd, je opazil za nekim grmom ogenj. Radoveden je krenil s poti k gorečemu grmu in videl, kako je tam gnetel vrag iz gline otroško telesce in ga pravkar deval na žerjavico. Ojunačil se je ter nagovoril vraga: »Bog daj zdravje! Komu je namenjena ta stvarca, ki jo žgete na žerjavici?« Vrag mu je nato ves zaveroval v svoj posel razlagal: »Pri tvojem bratu imajo danes krst. Gostje bodo sedeli za mizo, novorojenec pa bo spal v zibelki ob steni. Ko bodo vsi zbrani že dobre volje in precej glasni ter se bo ob spremljavi gajd razlegala po izbi vesela pesem, bo dete v zibelki kihnilo. Nihče mu ne bo rekel ‚Bog pomagaj!‘ razen mene, ki bom neviden stal v kotu ob peči. Takrat bom pa imel pravico odnesti dete, v zibelko bom pa položil tole glinasto, ki ga pravkar pripravljam.«

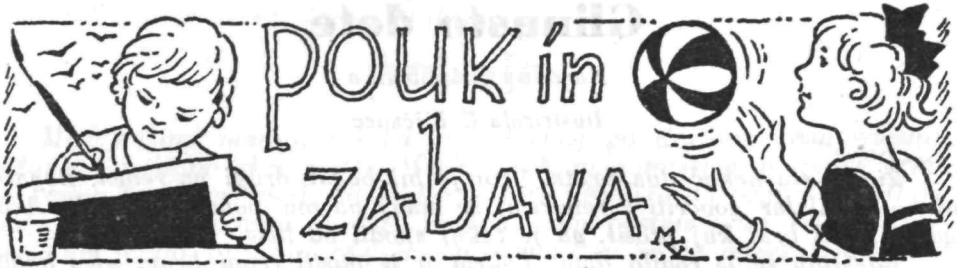
Revnemu bratu se je nedolžno dete zasmililo. Pozabil je na vso bratovo brezsrčnost ter pohitel, da bi še pravočasno prispel v bratovo hišo. To se mu je tudi posrečilo. Neopažen je vstopil v sobo ter se naglo skrnil pod zibelko. Kmalu nato se je dete zbudilo in tiho kihnilo. Takoj se je oglašil stric izpod zibelke in mu želel: »Bog pomagaj!« Bil je urnejši nego vrag, ki je neviden ždel v kotu za pečjo, in mu tako preprečil nečedno nakano. Ves besen je zato vrag zalučal glinasto dete v sredino izbe, da se je razletelo na drobne kose, ter zarjul obupno: »Vrag te je pameti učil!« Med gromom in bliskom je izginil iz sobe. Divjajoča burja ga je spremljala v prepad sredi gozda.

Vsi, ki so bili zbrani v izbi, so od groze onemeli in kakor mrtvi od strahu trepetaje čakali nadaljnjega. Vtem se je izkobacal izpod zibelke revni brat. Tudi on je bil po vsem tem, kar je pravkar doživel, ves prepaden, a se je prvi osvestil ter navzočim razložil vse in jih tako pomiril. Ko je bogati brat spoznal, kaj se je zgodilo, je takoj pristopil k revnemu, se mu prav iz srca zahvalil in ga bogato obdaril, ker mu je rešil otroka. Tudi zaželenega vola mu je dal povrh in ga odslej res po bratovsko ljubil.

Priredil Tone Šeško.

Krista Hafner — Ilustrirala Marija Vogelnik

Hišica v čevlju

Polž

MARIJA

Tine in Mica sta bila trudna in sta kmalu zaspala. Mica je sanjala o novi svileni obleki, Tine pa o veliki krasni palači, ki jo je postavil za svojo ženko.

Sredi noči pa se je Tine mahoma zbudil. Debela vodna kaplja mu je čepela na nosu. Podrgnil je z roko po odeji in začutil, da je bila vsa mokra. Razprostrl je roki, pa je začutil, da dežuje. »Ta streha še počenega groša ni vredna,« je zamrmral sam vase.

Tudi Mica se je zbudila. Neprijetno jo je mrazilo. Vsa je bila že mokra. Obrnila se je k Tinetu: »Dežuje.«

»Da,« je nevoljno pritrnil Tine.

»Le kako je to mogoče, da sva mokra, saj sva vendar pod streho.«

»Menda,« je znova pritrnil Tine.

Tedaj se je Mica dvignila v postelji in skušala otipati streho nad seboj, pa je zajela v prazno. Preplašena se je obrnila k Tinetu: »Strehe ni. In dežuje, vsa bova mokra. Kaj naj storiva?«

»Mm,« je zamrmral Tine. »Saj imava še omari. V njih bova pod streho.«

»Modra je ta,« je rekla Mica in hitro zlezla v omaro poleg postelje. Tine se je spravil v drugo omaro.

Tako sta čepela sključena v omarah in čakala jutra. Ko se je zdanilo, sta prilezla iz omar in strahoma opazila, da stari goban nima več strehe. Le prazen bet je še štrlel iz zemlje, vrhu njega pa se je slinil debel gozdni polž, črni lazar.

»Kaj si storil, grdun slinasti!« se je zadržal Tine nanj. »Streho nad glavo si nama požrl.«

»Imenitna je bila. Krasno mi je teknila,« se je zadovoljno obliznil lazar.

»Midva sva pa zdaj brez doma in strehe,« je tožila Mica.

»Briga me. Pa si poiščita drugo,« se je nevljudno odrezal lazar in napol črne rožičke.

Mica in Tine sta se prestrašila. Hitro sta zbrala skupaj svoje reči, jih povezala v culo in se odpravila dalje po svetu.

Murenček

Na ozarah sta srečala murenčka. Čepel je pred svojo hišo in godel veselo pesem v mlado jutro:

»Brunda, brunda, brundara, kmalu bo jesen prišla. Dobro, da svoj dom imam, sicer ne bi vedel kam. Brunda, brunda, brundara, še najlepše je doma.«

»Dobro jutro!« ga je vljudno pozdravila Mica.

»Dobro jutro,« je veselo zapel murenček. »Kam pa vidva navsezgodaj?«

»Po svetu si iščeva doma. Uboga ponesrečenca sva. Imela sva lep grad na Krtini, pa se nama je ob zadnjem potresu porušil. In zdaj sva brez doma. Ali bi naju ti vzel pod streho?«

»Prav rad,« je drobil murenček. »Samo pretesno bo nam vsem v moji luknjici. Tako majhna je. Ampak moja sosedka, siva miška, ima veliko domačijo. Morda bi vaju ona vzela k sebi.«

Mica in Tine sta se prijaznemu godcu lepo zahvalila in se odpravila k miški.

O zlata otroška doba

II.

Zdaj se pa vrnimo spet v takratno Mlinsko ulico.

Tam smo pri svojih igrah skakali po »parizarjih«. Tako so se imenovali veliki tovorni vozovi s širokimi kolesi. Bili so last hišnega gospodarja, veletrgovca z žitom, ki so stali sredi zelo velikega dvorišča, ali pa smo določili kot prizorišče to »veliko« in »zadnje dvorišče«, ali pa smo si izmislili vso dogodivščino tako, da se je vršila kar na vseh treh prizoriščih hkrati.

Naš »repertoar« (število in vrsta iger) je bil seveda sčasoma vedno bogatejši in pestrejši: Ugrabljena princesa, Potop ladje, V brlogu divjega moža, Razbojniško gnezdo, Dobrosrčni palčki, Zeleni zmaj itd. itd. Saj je bilo pa tudi naše igralsko osebje zelo pestro, tako po vnanjosti kakor po značaju. Da naštejemo samo najbolj pomembne izmed »dam«: dobrosrčna Ljudmila in zelo čustvena Štefka (moji sestri), nežna plavalaska Elvira, zelo odločna temnopolta, črnolasa Ida — pa »gospodje«: dolgokraki in gospodovalni Otmar in prekopicavajoče se motovilo Gustl (gospodarjeva sinova), samozavestni in rokodelsko spretni Adolf, zamišljeni in tihi Milan ter drugih dolga vrsta.

Lahko si torej mislite, da nismo imeli repertoarnih težav.

Ugrabljena princesa je bila prav posebno razburljiva igra. Vršila se je kar na vseh treh prizoriščih. Parizar je bil srednjeveški grad sredi dežele Velikega dvorišča, sovražna dežela pa se je imenovala Zadnje dvorišče. Posuto z belim lesketajočim se peskom, ki je v soncu kar žarel, je to dvorišče predstavljalo južno puščavo z eno samo palmo — z bezgom tam za plotom.

Noč... Na gradu vse spi... Princesa seveda tudi... Le straža je budna. Ker je zelo utrujena od včerašnjega pohoda, končno zadremlje tudi ona...

Vohuni iz južne dežele se tiho priplazijo in hite spet neslišno domov. Drug za drugim izginejo kakor pošastne sence. Tam sporoče, da je čras za ugrabitev princese ugoden.

Ne traja dolgo (saj ni daleč do Zadnjega dvorišča) in že se sovražnik priplazi do gradu. Najdrznejši se povzpne celo tiho na grad in — ugrabi spečo princeso! — A komaj je z njo na prostem, se straža prebudi in zatrobi na rog! (Da, da — na pravi rog — na sprevodniško trobento mojega očeta!) — Ves grad se vzdrami ter se zažene z groznim krikom za sovražnikom!

V »deželi mater« se pojavijo v tem trenutku na oknih in vratih glave kuhinjskih kraljic. Mahajoč za nami s svojimi vladarskimi žezli, s kuhalicami in metlami, nam groze z vojno napovedjo: »Adolf, ti divjak, ti!« zavrešči kraljica mati iz alpske dežele tam na podstrešju. »Le čakaj, jutri ne pojdeš z nami na Sv. Urbana! — Kaj pa kričiš kakor žerjav?!« — »Ida, ti lola lolasta! — Ne pojdeš letos k birmi, ne!« Zadoni grozeči ženski bas zajetne zamorske vladarice tam v vročem kotu dvorišča. — »Štefka! Kar hitro mi greš brisat posodo!« in »Milan, takoj domov učit se katekizma!« se oglasi iz sicer tako prijetne dežele drugače tako dobra kraljica, ki je mojih sester in moja mati. — Te in še druge takšne grožnje so nam kar trgale srce... A mi smo vendar morali rešiti princeso!

In že smo prihrumeli s svojimi dolgimi sulicami — visoke hodulje so opravljale tudi to službo — v sončno deželo ter z žrtvami razparanih hlač, razpletenih kit, krvavih nosov in bridkih solzá iztrgali sovražniku našo princeso iz rok.

Ker so nam pa grozile tam na severu močnejše sile s kazensko ekspedicijo, smo vsi skupaj rajši čisto po tihem zlezli po lestvi v seneno posvetovalnico tam nad konjskim hlevom ter se pobotali, da v diplomatičnem posvetovanju sklenemo, kako bi se ubranili skupnega sovražnika, da nam ne bi prišel na zadnji plati — do živega! — In odločili smo se, da jo pobrišemo čez leseno mejo dežele. Zадnjega dvorišča, čez plot še globlje proti jugu, tja, kjer teče reka.

Poskakali smo urno čez plot in hajd čez drn in strn v tek!

Ko smo bili že dovolj daleč, smo si v teku »držali kozla«, lovili po cvetočem travniku metulje — posebno lastovičarji so podžigali našo lovsko strast! — ter končno upehani dospeli na strmi, sončni breg Drave, kjer smo metali »žabice«, vzklikali splavarjem na dostojanstveno mimo plovečih splavih »Bog daj srečo dobro!« ter lovili martinčke.

Čez nekaj ur — moj Bog, mračilo se je že! — smo z bogatim plenom, a s težkim srcem krenili počasi proti domu... Oprezaje smo se bližali pogubonosnim domovom, grozečim kuhinjskim vladaricam. A hudo razburkani valovi so se bili tačas že polegli.

Ko smo se končno drznili priti v dosegljivo bližino naših očetov in mater, smo ugotovili z olajšanim srcem, da so se jim prej tako stroge poteze v obrazih že precej ublažile in v njih očeh so se tu in tam celo že utrinjale iskre — tople ljubezni... (Dalje.)

A. K.

Šolska modrost

Pešec

Učitelj: »... in zdaj mi povejte, otroci, kaj razumemo pod besedo ‚pešec‘?« Dolg molk. Slednjč se javi Petrček: »Pešci so tisti ljudje, ki jih povozi avto.«

Odkritje Amerike

Učitelj: »Ameriko je tedaj odkril Krištof Kolumb.«

Učenec: »Prosim, gospod učitelj, ali je bila Amerika prej pokrita?«

Odgovornost

Učitelj: »Sedaj sem vam pojasnil na zgledih, kaj pomeni beseda ‚odgovornost‘. Kdo mi lahko navede kak zgled?«

Nacek: »Meni so se potrgali pri hlačah vsi gumbi razen enega, ki nosi sedaj vso odgovornost.«

Slovnica

Učitelj: »Kako se glasi dvojina samostalnika ‚mož‘?«

Učenec: »Moža.«

Učitelj: »Dobro. In dvojina samostalnika ‚otrok‘?«

Učenec: »D o j k a.«

FRANJO CICEK: VESELE ZGODBE IZ SLAVNIH PUKŠ

Kako je Žužamaža sprejemal ministra

Ilustriral Fr. Podrekar

Oni dan si je zmisлил Žužamažev junec, da bi lepo pozdravil župana. Pasel se je pred hišo, kar pride župan na plano ter ogleduje svet in sonce, kakšno bo vreme. Junec se je pridno pasel in po strani škilil na župana, kaj mu prav pred gobcem mandra travo.

»Na to stran bo lepo vreme,« premišljuje župan in gleda v zrak, »na ono stran pa še ne vem, kaj pride.«

To je vrlemu juncu že presedalo. Naglo je spustil šop trave, malo je zraven zagodel, poveznil je rogato glavo in urno sunil župana v hrbet. Žužamaža je priletel v loku na ono stran, kjer ni prej vedel, kakšno bo vreme, in z nosom potegnill ris po tleh.

Pohlevni junec se je lepo pasel naprej, kakor da je vse v najlepšem redu. Zato se je čudil župan, kdo ga je sunil in prevrgel. Gledal je in gledal, junec se pase, še mar mu ni župana.

»Ta ni bil,« si misli Žužamaža ter tipa nos, ki se je debelil in rastel kakor škorenj.

»Holaj, kaj vidim?« vzklikne naenkrat, ko zagleda za juncem svojo ženo, ki se nekam sumljivo sklanja nad prasico ter jo maže s smolovcem. Ročno se dvigne s trave ter hajdi nad ženo! Pif, paf, puf! so letele klofute, da je uboga žena kar zijala.

»Hej, stara!« je kričal župan, »jaz ti bom že dal postavljati župana na glavo!«

Toda vrla žena se ni ustrašila moža, čeprav je bil župan. Hitro je pograbila steklenico s smolovcem ter jo zagnala županu v glavo. Šapralot, zdaj je bil župan črn kakor zamorec. Še celo juncu je bilo to všeč. Ni pa bila všeč ta reč županu. Na nosu ga je smolovec res hladil, ali črno olje mu je kapalo z lic za vrat in za srajco, ki je postala na mah vsa črna. Še celo skrbni ženki se je zasmilila nesrečna srajca. Ročno jo je potegnilla županu preko glave, da jo opere. Dedca pa je napodilla stat za dimnik. Kajti Žužamaža je imel samo eno srajco. Pohlevno je stal župan za dimnikom in škilill skozi streho na plot, kjer se je sušilla njegova srajca.

Takrat se je odločil minister Janez za izlet v Pukše. Naprej je poslal orožnika Brdavsa, da pogleda, če je vse v redu, in da obvesti župana o sprejemu.

»Kje je župan?« se je zadrll Brdavs sredi vasi.

»Tukaj sem,« odvrne župan za dimnikom ter pomiga Brdavsu.

»Holaj,« pravi Brdavs, »gospod Žužamaža, takoj dol in po frak ter cilinder! Potem pa na cesto, da pozdraviš ministra Janeza!«

»Jeremija, Izaija,« je vekal župan, »kaj praviš? Janez da pride? Frak in cilinder, mila ti majka! Kje pa naj vse to dobim? Še srajca ni suha in pozdravni govor tudi ni napisan, kaj šele naučen, gromska potica! Čuj, ljubi žandarm, zlati moj Brdavs, klobaso dobiš in polič vina! Skoči nazaj in povej ministru, da ga rad imam, ampak naj pride na obisk šele drugo leto. Do takrat bom nared.«

Se orožnik ni dal pregovoriti. Presneto, minister ima svoje muhe. Nič ga ne bo nazaj zasukal. Še na misel mu ne pride. Pač pa bo dal župana obesiti na prvo vejo, ako ne čaka ministra sredi ceste.

»Kaj praviš« se zgrozil Žužamaža, »obesiti me boš dal?«

»Tetete,« ga tolaži Brdavs, »to le tako pravim, da boš vedel, kdo sem. Nobena juha se ne poje tako vroča, kakor se skuha! Le pogumen bodi, časa imava dovolj! Poslušaj, kaj ti pravim! Žena je zavila ministru kos ocvrte piške v papir in Janez jo sedaj obira pri »Tičku na gričku« ter jo zaliva z jeruzalemcem. Nemara ga pije že tretji polič in bo precej nadelan, ko se bo pripeljal v Pukše. Zato, dečko, brez skrbi in le ti mene poslušaj! Frak in cilinder, holaj in pozdravni govor, vse bo naenkrat!«

Brdavs je potegnil župana izza dimnika, se pomenil z njegovo ženo in kmalu so se pričele priprave za ministrov sprejem. Srajco so pustili kar na plotu, nič zato, saj ne pride v poštev.

»Če imam frak, ne rabim srajce,« je menil župan in mirno čakal, kaj ukrene Brdavs. Mati županja je kmalu prinesla posodo smolvca in čopič ter postavila oboje pred orožnika. Brdavs je namazal župana, da se je svetil kakor krokar in je bil frak gotov in ulit na telo, da ga ne bi znal noben krojač tako umeriti in prirezati. Cilinder je napravil orožnik iz papirja ter ga takisto pomazal s smolvcem.

»Zdaj pa na sonce z njim, da se osuši!« ukaže Brdavs ter potegne Žužamažo na beli dan. Še je pograbil Brdavs kos papirja v kuhinji. Zabela je bila v njem. Zabelo je porinil v žep, na papir pa je napisal slavnostni pozdravni govor ter ga pomolil županu na soncu.

Naenkrat se zasliši ropot ministrove kočije.

»Minister Janez je tu,« zavpije Brdavs, »Žužamaža, skoči na cesto!«

»Hentano,« godrnja župan, »govora še ne znam na pamet.«

»Nič zato, pa ga citaj!«

»Ko pa ne znam.«

»Krucovi buci!« se jezi Brdavs, »na kaj pa še čakaš? Ako ne znaš brati, pa daj govor ministru, naj si ga sam prebere!«

»Vidiš, ta bo prava,« reče župan ter skoči na cesto. Brdavs pa stopi za tepko. V pravem trenutku je prišel župan na cesto. Tik pred kočijo je skočil. Tudi kočija je poskočila. Konji so bili krivi. O ne! Konji ne, pač pa kočijaž, mrcina strahopetna, ki je sedel na kozlu in je prvi zagledal župana. Kaj župana? Samega živega vraga je videl! To je tisto! Brdavs je namreč pozabil, da je župan poleg fraka tudi po obrazu črn kakor sam nebodigatreba. To je dalo kočijažu vetra. Pa je spustil vajeti, še pokrižati se ni utegnil. Kar preko kočije je skočil nazaj in jo ucvrl po beli cesti. Minister Janez je videl skozi okno, kako jo reže nesrečni fijakar. Ni mu šlo v glavo, zakaj beži kakor brez uma. Minister je pogledal tudi naprej. Takoj je imel zadosti in v hipu je natanko razumel kočijaža. Kar vrglo ga je iz kočije in na vso sapo jo je vdrl za kočijažem. Najbolj pametni so bili konji. Lepo so potegnili prazno kočijo v deteljo in se še zmenili niso za kočijaža in ministra.

Debelo je gledal pukšanski župan, kaj naj pomeni ta dirka.

»Mogoče je sedaj taka navada pri sprejemu,« si misli ter se tudi sam spusti v dir. Tako so sedaj dirkali trije drug za drugim. Kočijaž je pogledal malo nazaj, kaj delajo konji. Tudi minister je zasukal nekoliko glavo, mogoče iz radovednosti. Presneto, obema je postalo še bolj vroče. Kajti peklenski spak jo reže za njima.

»Na pomoč!« začne kričati minister Janez ves zasopljen.

»Saj že grem!« se oglasi za njim župan. Ta pomoč pa ministru najbrž ni preveč dišala, kajti začel je delati še večje skoke.

»Presneti minister, dobre noge ima!« se čudi župan in se poti, da mu je smolovec kar kapljal s telesa.

Prvi je telebnil v travo kočijaž in zapihal:

»Proč, peklenšček! V nebesa hočem, ne v pekel!«

Preko kočijaža se je prekopicnil minister Janez.

»Vse ti dam, samo pusti me,« je zavpil in zamižal.

»Holaj, gospoda, zdaj smo pa vkup,« vzklikne Žužamaža, »dober dan vam voščim na domačih tleh!« Obilen pot mu je spral vse smolno olje z obraza, le po trebuhu je bil še malo črnkast.

»Za zlomka imata vidva dobre noge,« je še povedal in potipal ministra. Minister je pogledal, tudi kočijaž je odprl oči. Krščena harmonika, kaj vidita? Pred njima stoji v samih hlačah pukšanski župan in v rokah vihti pozdravni govor. O vragu pa ni ne duha ne sluha. Ministru je bilo malo nerodno, da je bežal pred županom, pa je dejal:

»Veš, Žužamaža, malo na sprehod sva šla s kočijažem. Takole, zdaj me pa pozdravi!«

Župan je porinil ministru kos papirja pod nos, češ da slabo vidi, očale pa je pozabil doma. Minister je bral in bil vidno zadovoljen.

»Naj gospod minister glasno berejo,« pravi Žužamaža, »da bom vedel, kaj je napisal tá ciganski Brdavs!«

Brdavs je medtem zbral Pukšane in so prišli ministru naproti. Minister Janez je prebral imenitni govor na glas in vse mu je ploskalo. Župan Žužamaža pa je zamahnil z roko in dejal:

»Hvala vam, hvala, gospod minister, za lep pozdrav!«

Paša mačka

Paša mačka belotačka
vsakega souvaži mačka,
ljubi svojo gospodinjo,
sili v shrambo, sili v skrinjo,
sili v sobo, sili v klet,
s tačkami povsod ogreba,
kjer ni treba.

Mlada gospodinja Mica
jo razvaja in pestuje,
kot otroka jo neguje.
Mala mačka belotačka
mlada je in še neumna,
smešna, tudi ljubosumna
je na vsako drugo muco,
ki zagleda jo v bližini.
Šape liže si v tišini,
gleda le gospodarico,
gode, milo prosi Mico,
naj se zanjo samo briga.
Nekdaj mačka belotačka
v drugo sobo je planila,
skoraj oznak se prevrnila:

„Kdo se drzne k moji Mici,
k moji ljubi vladarici?
Hu, odkod si ti se vzela,
muca, bela muca smela?
Pa še meni si podobna,
lepa, mila, sladka mačka,
prav kot jaz si belotačka?“
Revisa ni razumela,
da v zrcalo je strmela.
Muca pa iz ogledala
se je tudi spakovala,
belotačko ujezila,
da kar vanjo je skočila,
ogledalo prevrnila in razbila.
Zoj, gorje! Kaj zdaj bo mačka,
mila, sladka belotačka?
Kakšna zdaj bo tvoja Mica,
ljubljena gospodarica,
ki te je le pestovala
in kot dete negovala?
Mica prožno šibo dviga,
ki po tebi muca šviga,
ker si bila preneumna,

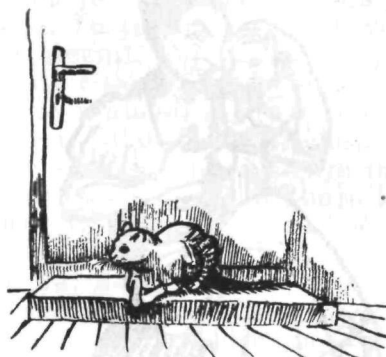
usa souvažna, ljubosumna.
In naposled? Kaj je Mici,
tvoji dragi vladarici?
Mar je res? Mar niso sanje?

Ne, saj vendar sončni dan je!
Ti, da moraš zdaj iz sobe,
tja pod streho? Ej, tegobe!
Mica pa je stroga, resna:

„Moja izba je pretesna,
da bi tebe v nji trpela!
Preneumno si živela,
muce vse si souražila.
Naposled si se jezila
nad seboj, ko opazila
v ogledalu si se bila,
pobesnela, ga zdrobila.
Zdaj se boš pa pokorila
in se z miškami gostila!

Res žival ni za igračo!
Usak zasluži naj jedačo,
svoj poklic naj le vrši
in za kruhek se bori!

Š. F.

Nekaj belokranjskih

Sape sita.

Na Reštovem so obhajali cerkveno proščenje. Ob takih prilikah je navada, da se sorodniki in prijatelji obiskujejo.

Tudi Brinčeva mati je povabila svoje sorodnike na bogato gostijo. Skrbna Brinka je oskrbela za ta dan, kolikor je zmogla. Miza je bila polna raznega mesa, kruha in potic. Tudi rumenih krofov in orehovitih štrukljev ni manjkalo. Brinčeva mati pa ni sedla k mizi, ampak je vedno odhajala v kuhinjo, češ da ima veliko opravka. Ko jo je eden sorodnikov pozval, naj prisede k njim in tudi kaj vzame, je odvrnila, da je sape sita. Mali sinček se pa oglasi: »Mama, ali je tisto sapa, ki je od prašiča in tako kot lopata?« Videl je namreč, da je mati v kuhinji obrala in pojedla celo pleče.

Skopuhova gostija.

V vasi Otoku je živel bogat kmet Marko. Njegovo posestvo je bilo največje v vasi. Na rodovitnih njivah je pridelal žita, da ga je bilo dovolj za domačo porabo in tudi marsikateri mernik je brez skrbi prodal. In prodajal je rad bogati Marko, kajti največje veselje mu je bilo kopičiti denar, četudi bi družina poleg tega stradala.

V semiški gori je bil najlepši vinograd last Markova. Njegova velika bela zidanica, v kateri so se vrstili veliki sodi žlahtne kapljice, je bila že od daleč vidna. A Marko je le redko zahajal v poldrugo uro oddaljeno zidanico in je le ob večjih praznikih privoščil družini kozarec vina. Vedno je tolašil svoje ljudi, da je voda najboljša pijača, to pa le zato, da je čimveč vina lahko prodal.

Markovo imetje se je množilo. Daleč okoli so govorili ljudje o njegovem bogastvu. Ni čuda, da so se oglašali tudi snubci v hiši, ko so dorasle njegove hčere. A Marko je bil prebrisan mož in je marsikaterega snubca

odpravil, rekoč: »Fant, ti ne potrebuješ ženske, ampak denar, tega pa pojdi iskat v banko!«

Končno se je oglasil vendar snubec, kateremu je bil Marko voljan dati svojo hčer Barico za ženo.

Marko je začel kupovati potrebno balo za nevesto. Česar se sam ni domislil pri nakupovanju, ga je domislila žena Kate. Prigovarjala mu je: »Prvo hčer možiš, zato ne skopari! Izkaži se sedaj, da imaš in nekaj premoreš! Če to dobro odpraviš od hiše, boš potem še ostale tri hčere laže omožil.« Nevesta Barica pa je neprestano pravila materi kaj in koliko ji je še treba. Marko ni hotel biti pred ljudmi umazan, zato je posegal globoko v možnjo, dasi s težkim srcem.

Zadnji teden pred Baričino poroko so začeli pri Markovih peči in cvreti za svatovščino, na katero so povabili bližnje in daljne sorodnike. Da bi se gospodinja Kate čambolj postavila pred svati, je najela žensko, ki je bila na glasu kot imenitna kuharica. Ta pa ni v ničemer varčevala. Marko, ki je vse s paznim očesom nadziral, je postajal iz dneva v dan bolj tih in zamišljen. Posebno redkobeseden je postal, ko so sinovi pripeljali iz zidanice velik sod dobrega vina. Mrk je hodil okrog in godrnjal sam zase: »Vse preveč; vse preveč!« Domači so vedeli, da mu je vsega žal, a nobeden se mu ni upal kaj reči, edino žena Kate ga je tolažila in mirila.

Ko so na poročni dan odšli svatje z ženinom in nevesto v župno cerkev, je Marko zamišljen postavljaj omizje, klopi in stole za številne povabljenke.

Popoldne pa je Marko nenadoma postal boljše volje in vesel dajal služinčadi povelja. Vsi so se čudili tej nagli izpremembi.

Marko se je nečesa domislil.

Ko je zaslišal od daleč poskočno koračnico šaljivih godcev in vriskanje veselih svatov, se je hitro praznje oblekel in počakal na hišnem pragu svoje goste z litrom vina in polno čašo v roki. Svatje so hoteli iti hitro v gorko hišo, ker je pritiskal hud mraz, a Marko jim ni dovolil vstopa. Poklical je k sebi starešino in ga vprašal: »Oče starešina, kako boste delali — po živinsko ali po svinjsko?« Starešina je na to čudno vprašanje malo pomislil ter odgovoril: »Bomo delali po živinsko,« ker se mu je zdelo »po svinjsko« le pregrdo. Marko je pristavil: »Dobro!« — ponudil starešini čašo vina in nato povabil svate prav prijazno v hišo. Vesel je bil namreč svojega načrta, ki se mu je dobro obnesel.

Svatje so zadovoljni posedli okoli miz, nadejajoč se najboljšega prigrizka in dobre kapljice. Ker ves dan od jutra niso nič gorkega zaužili, jim je mastna juha prav dobro teknila. Tudi goveje meso s prikuho so prav slastno zaužili. Ko pa so dobili svinjino s kislim zeljem, se jim je oglasila zopet žeja. Ker ni bilo na mizah nič pijače, je poklical starešina Marka: »O, hišni oče, mi smo žejni, prinesite nam kaj pijače!«

Marko mu pa odvrne: »O, zdaj ne boste še pili, ker ste rekli, da boste delali po živinsko. Živina namreč najprej žre, potem šele pije.« In res se Marko ni dal pregovoriti. Kuharicam je naročil, da so znosile pred goste vsa pripravljena jedila, a ti niso mogli nič jesti. Nato je Marko ukazal pobrati z miz vsa jedila in prinesiti gostom vina. Vsak gostov je izpil kozarec vina, več ni mogel, ker ni bilo na mizah niti koščka kruha.

Svatje so se zato kmalu razšli, Marko pa se je zadovoljno smehljaj in jim prav prijazno odzdravljaj pri slovesu, ker mu je ostalo skoraj vse vino in ostankov jedi je imel s svojo družino za štirinajst dni.

Če bi bil pa starešina rekel, da bodo delali po svinjsko, bi bili dobili na mizo poleg jedi tudi pijačo, ker svinje hkrati žro in pijejo.

Cenjeni g. urednik!

Iz naše vasi se še ni nihče spomnil na Vas. Zato Vam pišem to pismo. Doma sem na Draževniku. V šolo hodim na Dobrovo, daleč pa imam tri četrt ure. »Vrtec« zelo rada berem. Imam naročeno tudi »Lučko«. Berem zato rada, ker imam čas. Upam, da ne bo šlo to pismo v koš.

S spoštovanjem Vas pozdravlja Vaša naročnica

Rotar Mimi,

uč. IV. r. lj. š. na Dobrovi pri Ljubljani.

Cenjeni g. urednik!

Še nobenega dopisa nisem brala iz Rakitne, zato sem se odločila, da Vam napišem nekaj vrstic iz našega kraja. Lep je naš kraj in še posebno se ponaša za zdravim podnebjem, zaradi katerega imamo lep počitniški dom, kamor pridejo vsako leto ob šolskih počitnicah otroci iz vseh krajev, da okrevajo in se naužijejo svežega zraka.

»Vrtec« prebiram prav rada, ker mi zelo ugajajo povesti.

Vas pozdravlja

Danica Borštnik,

uč. I. r. v. lj. šole v Rakitni.

Kravica in psiček.

I.

Kravica v hlevu stoji,
ozira se na vse strani,
kdaj prinese kdo sena,
ki ga krava rada ima.

II.

Naš psiček je črn lepo,
po vrtu skače živo,
jaz prav rada ga imam,
časih mu klobaso dam.

Kermavner Marija,

učenka VI. razreda na Ježici.

Spoštovani g. urednik!

Pišem Vam prvo pismo. Doma sem v štepanji vasi, v šolo hodim pa v Hrušico. Zelo rada prebiram »Vrtec«. Danes

sem Vam tudi prvič poslal uganke, ki so bile zame zelo trd oreh. Zelo bi bil vesel, če bi me zadel žreb. Upam, da to pismo, ki je prvo, ne bo romalo v koš.

Vas iskreno pozdravlja

Godec Janez,

učenec II. razr. v Hrušici pri Ljubljani.

Cenjeni g. urednik!

Oprostite, da Vas tudi jaz nadlegujem z nekaj vrsticami. Saj je to moje pismo prvo iz našega lepega posavskega kraja in zato upam, da ga boste z veseljem sprejeli.

Doma sem v Savljah, v šolo hodim na Ježico, zraven šole je tudi cerkev, ki je posvečena trem svetim, ki so: Kancij, Kocjan in sv. Kancijanila. Savlje je majhna vas, a precej lepa. List »Vrtec« mi je zelo všeč in komaj čakam, da ga prinese g. učiteljica. Zelo rada si belim glavo z ugankami.

Sedaj pa bo za danes dovolj, pa še drugič več, če ne bo pismo romalo v koš.

Vas lepo pozdravlja

Bezeljak Ljudmila,

učenka V. razreda na Ježici.

Spoštovani g. urednik!

Iz Lavrice se menda do sedaj ni še nihče oglasil, zato sem se jaz ojunačila in se prvič oglašam v »Vrtcu«.

Naročnica sem tretje leto na »Vrtec« in ga zelo rada prebiram.

Doma sem iz Daljne vasi pri Lavrici. Obiskujem III. razred meščanske šole pri uršulinkah v Ljubljani.

Prosim, da ne bo moje pismo romalo v koš.

Lepo Vas pozdravlja

Tončka Groznik,

uč. III. razr. mešč. šole pri uršulinkah v Ljubljani.

Dragi gospod urednik!

Pišem Vam prvo pismo in upam, da ga ne boste poslali v Vaš nenasičeni koš.

Doma sem iz Brezovice pri Ljubljani. Tudi Vi, gospod urednik, ste gotovo bili že v naši lepi vasi. Naša hiša je že skoraj na koncu vasi, pet minut od šole in cerkve. Hiša mojega ateka je enonadstropna in tudi gostilno imamo.

Tudi v naši šestrazredni šoli je nekaj naročnikov »Vrtca«.

Vas pozdravlja

Mravlje Dragica,

Brezovica pri Ljubljani.

Spoštovani g. urednik!

To je moje prvo pismo in upam, da ga boste sprejeli. Doma sem iz Praproč, v šolo pa hodim v Štrekljavec.

Zelo rad berem »Vrtec«, ki ga z veseljem prejeman. Tudi z reševanjem ugank imam veliko veselje.

Zdaj bom to slabo pisemce skončal in ga bom na pošto dal. Naj se vozi ali pa nosi, tebe, »Vrtec«, za odgovor prosim.

V upanju, da ne bo šlo moje pismo v koš,

Vas iskreno pozdravlja

Kambič Henrik,

uč. III. razr. na Štrekljavec.

Lastovica.

Na stolpu vrh zvonika
lastovičica sedi
in milo, milo čivka,
oko se ji solzi.

Ubili so mladiče
hudobni ji ljudje
in s tem so prizadeli
bol ji in gorje.

Pečjak Mihaela,

Ljubljana - Bežigrad.

Cenjeni g. urednik!

Sklenila sem, da Vam pišem pismo, obenem pa pošiljam tudi uganke. Izmed vseh časopisov mi najbolj ugaja »Vrtec«. Rada berem povestice, najprej pa pogledam uganke.

Doma sem iz Vrha. Zelo lep razgled imamo po Loški dolini. Obkrožajo jo nizki in visoki griči. Nad Ložem je starodavni grad, ki so ga oropali Turki. Povabim Vas, da pridete ogledat našo faro ali Loško dolino.

Vas in vse naročnike »Vrtca« prav iskreno pozdravlja

Antončič Vera,

uč. VI. razr. ljudske šole v Iga vasi.

Spoštovani gospod urednik!

Iz naše prelepe čateške fare gotovo še niste mnogo slišali. Ojunačiti sem se moral jaz, da Vam napišem kratko pismo. Star sem šele osem let, zato Vam ne morem veliko napisati.

Na Čatežu imamo zelo prijazno gospodično učiteljico. Vsak mesec z veseljem pričakujem »Vrtca«.

Imamo tudi lepo cerkev in šolo. Šolo obiskujem redno. Nad nami pa se na prijaznem gričku dviga cerkva Matere božje na Zaplazu. Vsako leto prihaja k nam veliko izletnikov in romarjev. Zelo bi bil vesel, če bi nas tudi Vi, gospod urednik, obiskali.

Najlepše Vas pozdravlja vdani

Tonček Kotar,

uč. II. razr. osn. šole na Čatežu.

Spoštovani gosp. urednik!

Sklenil sem, da Vam moram pisati pismo. To pismo pa ni veselo, ampak žalostno.

Lansko leto sem v Podturnu izgubil prijatelja, ki sva bila gotovo vsak dan skupaj. Ime mu je bilo Tonček. To se je zgodilo tako: Oče je vzel mlin v najem. Nekoč je sedel v mlinu in zabijal žeblje v les. Tonček je ta čas stal poleg njega in opazoval očetovo delo. Ni pa oče videl, kdaj je Tonček izginil od njega. Šel je k materi in prosil za posodo, da je žejen. Mati mu jo je dala, a mislila je, da je voda v veži. Ker je bila posoda prazna, se je Tonček obrnil in šel pit k vodi. Voda pa je zelo velika. Tonček je posegel bolj po čisti vodi, a glej, prevrnil se je v vodo.

Očeta je zaskrbelo po Tončku, zato je povprašal po njem. Vsak pa je zmajal z glavo. Le Tončkova mati je rekla, da jo je prosil za posodo. Misel pa ji je vedno velela, da je Tonček v vodi. Vseeno je vzel oče kol v roke in brskal po vodi. Komaj je prišel do kraja, kjer je mislil, da je deska, a na vrh je priplaval Tonček. Oh, kako se je oče ustrašil. Prijel ga je in nesel v sobo. Takoj je poslal po zdravnika. Zdravnik je takoj prišel, a vse zaman, Tonček je bil mrtev. Z veliko žalostjo so ga položili na mrtvaški oder.

Tončka so imeli vsi radi. Na mrtvaškem odru je ležal ves okrašen z belimi cveticami, kakor je bila tudi njegova dušica bela.

Bog ga sprejmi med angele. Tonček, prosim te, izprosi zame pri Bogu, da bom tudi jaz prišel enkrat tja gori, kjer si ti.

Tisovec Franc,

uč. V. razr. v Toplicah pri Nov. mestu.

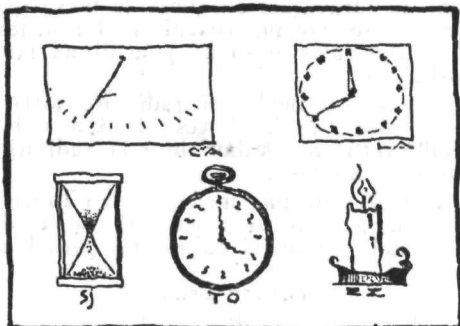
SKRITE STEZICE ODKRITĚ RESHICE

PLANINE /FRANCE/

URE /FRANCE/

RDEČA KAPICA

G O O E A O O N J Z S B J V O
G G J O N U A M O J V Č I M U
D S Š G V T H E I A T O A I Z

Posetnica
(J. L.)

Pesnik
IV. N. KASTLIN

Kateri list bere ta pesnik?

Rešitve do 15. oktobra na uredništvo
»Vrtca«, Ljubljana, Ulica 3. maja 10. Osem
reševalcev dobi lepe nagrade.

Rešitve ugank iz 1. in 2. številke »Vrtca« podaljšujemo do 18. oktobra t. l. Rešitvam je treba priložiti spodnji odrezek.

**Priporočamo v nabavo
sledeče knjige „Vrtčeve knjižnice“:**

Wibmer-Pedit-Čampa: Štirje zvonarčki
nevez. L. 2'50, vez. L. 4'—.

Fr. Bevk: Grivarjevi otroci
nevez. L. 3'—, vez. L. 4'50.

Jan Plestenjak: Bajtarska kri
nevez. L. 4'—, vez. L. 5'50.

Rud. Pečjak: Japonske pravljice
nevez. L. 3'—, vez. L. 4'50.

Milko Bambič: Fižolčki
nevez. L. 3'—, vez. L. 4'50.

Rud. Pečjak: Rokec
nevez. L. 5'50, vez. L. 7'—.

**Naročila na upravo „Vrtca“
Kopitarjeva 2 (Ničman), Ljubljana**